

LIETUVISKAS SAVAITRASTIS
Beina kiekvieną ketvirtadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kasla meta, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse ----- \$3.00
Kanadoje ----- \$4.00 Kitur ----- \$4.50
Užsakyti galima kiekvieną metų, nereliks
laukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžios.

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

LITHUANIAN WEEKLY
Published every Thursday in Cleveland by
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Editor
Vincas Rastenis
Subscription per year in advance
In the United States ----- \$3.00
In Canada ----- \$4.00 Elsewhere ----- \$4.50
Entered at Second-Class matter Decem-
ber 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice
under the act of March 3, 1879.

No. 30

Ats. Nr. kaina 6 c.

July 27, 1950

CLEVELAND, OHIO

1950 m. liepos m. 27 d.

Tel.: EN 1-4486

(35-ti metai - 35th year)

MŪSŲ VISUOMENĖJE

Lietuviai tremtinis stoja savanoriu į kariuomenę

Pereitą rudenį iš Vokietijos atvykęs Aloyzas Benešius, 24 metų amžiaus, gyvenęs 7007 Wade Park Ave., dirbęs Precision Casting Co., šios savaitės pradžioje kreipėsi į kariuomenės savanorių priėmimo biurą, pareikšdamas norą įstoti į Armiją ir vykti į Korėją kovoti prieš bolševikus. Jau anksčiau jis buvo padavęs prašymą į laivyną, bet paaiškėjo, kad ne piliečių ten neprisima. Trečiadienį turėjo būti galutinis patikrinimas. Atrodo, stojas savanoriu į kariuomenę patenkinti.

"Cleveland News" įdėjo jo nuotrauką ir pasikalbėjimą su juo, kuriame jis pareiškė vilties, kad gal turės progos Amerikos kariuomenės eilėse žygiuoti ir Lietuvos išlaisvinti iš tų pačių priešų. Straipsnyje pažymėta, kad tai pirmasis DP iš Clevelando, stajęs savanoriu į kariuomenę. Mums teko patirti, kad New Yorko ir Massachusetts valstybėse irgi yra lietuvių tremtinių, stojančių savanoriais, tačiau, kadangi jų tėvai ar broliai yra likę Lietuvoje, tai jie vengia, kad jų vardai bei fotografijos būtų skelbiamos laikraščiuose, nes bijo, kad čekistai nekeršytų jų šeimoms.

Karo šešėlyje

Lietuviai, kaip ir visi kiti, lygiai pergryvena karo nemalonumų ir nelaimių baimę. Bet visi tie, kurie dar nestoję prideramų jausmų gimtajai tėvynei, su tam tikru susirūpinimu, nerimu ir drauge viltimi žiūri į kylantį visuotinio karo debesį, numanydami, kad jis gali atnešti laukiamą sprendimą, gal būtų išgelbėsiantį iš nelaimės gimtąją žemę ir nuo nepasibaigiančios baimės visą pasaulį.

Tiesa, tas laukimas, kas atsitiks daugiausiai yra pasyvus, kadangi beveik visi mes neturim progos įvykius kreipti pagal savo supratimą.

Tačiau daug kur tos nuotaikos pradeda atsiliepti į visuomeninį veikimą. Vienas kitas jau dabar taip gyvai persima ta mintimi, kad greit gali įvykti didelių permainingų, jog yra linkęs jau mesti viską, kas pradėta ir ruoštis "didiesiems įvykiams".

Matome puikiai, kad nepasirengimas "didiesiems įvykiams" yra negeras dalykas. Bet akla "pasirengimas" irgi ne geresnis, nes fantazijomis paremti "pasirengimai" dažniausiai prašauna šalį be jokios prasmės.

Tuo tarpu, vardan tokių pasirengimų vienas kitas jau yra linkęs mesti pradėtus darbus. Štai, pavyzdžiui, kai kam ateina į galvą klausimas — ar beverta tėti koki kultūrinį veikimą, ar beverta kalbėti apie geresnį lietuvių susiorganizavimą visame pasaulyje, kad, girdi, "karas ant nosies".

Atrodo, kad tokia pažiūra visai klaidinga. Derinti prie įvykių savo darbus turime, bet ne užmirškime, kad nėra neklaidingų pranašų ir todėl per daug pasukubintas "prisiderinimas" gali tik tai suardyti, kas dar gali būti gana ilgai reikalinga...

REMKIME AMERIKOS VYRIAUSYBĘ!

Amerikos Lietuvių Tarybos pareiškimas dėl karo Korėjoje.

Raudonasis agresorius, Sovietų Sąjungoje gamintomis tankų kolonomis klasingai užpuolęs Pietų Korėjos Respubliką, pergryveno nemalonų staigmeną: iki šiol tik pasyviai priešinęs laisvasis pasaulis stoja gintis po Jungtinių Tautų vėliava su ginklu rankose. Jungtinės Amerikos Valstybės pirmosios parodė iniciatyvą, pasiūsdamos ginkluotąs pajėgas užpultajai Pietų Korėjai padėti. Jungtinių Tautų organizacija, vos dviem dienom praėjus nuo invazijos pradžios, pasmerkė agresorių ir ėmėsi priemonių jam suvaldyti. Šiandien netik JAV, bet ir kitų kraštų karinės pajėgos stovi kovoje su pasaulio taikos ir Jungtinių Tautų Čarterio laužytoju.

Tuo tarpu Sovietų Sąjunga netik boikotavo Jungtinių Tautų akciją konfliktui pašalinti, bet ir atsiskė, JAV prašoma, panaudoti savo įtaką, kad šiaurės Korėjos kariuomenė sustabdytų karo veiksmus ir atsitrauktų į savo teritoriją. Maža to — ji dargi remia užpuoliką, teikdama jam karo medžiagas ir vesdama šmeižtų propagandą prieš laisvasias tautas. Tuo būdu Sovietų Sąjunga visam pasauliui atidengė tikrąjį savo veidą, nusiūdamą apgaulingą "taikos apasalo" kaukę.

Neišprovokuotas ir klasingas Korėjos Respublikos užpuolimas rodo, kad imperialistiniams Sovietų Rusijos apetitams nėra ribų. Jos valdovai siekia sunaikinti visų tautų nepriklausomybę ir pavergti pasaulį, naudodami apgaulę, klaidą ir smurtą. Jokių sutartų, jokios pastangos su jais susitarti geru juo ir ypač jokių nuolaidos jiems nesulaikys jų nuo šito siekimo. Juos gali sulaikyti tikta organizuota demokratinė tautų jėga. Amerikos vyriausybės pasiryžimas ginklu pasipriešinti komunistams agresoriams ir energinga Jungtinių Tautų

akcija Korėjoje yra vienintelis efektingas būdas apsaugoti žmonijai nuo pražūties.

Sveikindama šios šalies ir pasaulio organizacijos žygius prieš raudonąjį imperializmą, Amerikos Lietuvių Taryba pažymi, kad šitie žygiai stiprina viltis mažųjų tautų, kurios turėjo nelaimę patekti į Sovietų Rusijos jungę, arba kurioms tokia nelaimė grėsia. Lietuva, Latvija, Estija buvo pirmosios Sovietų imperializmo aukos. Jų išlaisvinimo vandaną gali žymiai priartinti dabartinis prisilaužimas tarptautinėje politikoje, Korėjos karo pasėkoje.

Amerikos Lietuvių Taryba kreipiasi į visus sąmoningus lietuvius, šios šalies piliečius ir naujuosius ateivius, ragindama juos visais galimais būdais remti JAV pastangas kovoje su komunizmo agresija.

Maskvai pasidavusių ir jos suklaidentų neišmanėlių būriai, kurių tarpe yra ir lietuviškai kalbanti grupė, dirba Amerikos priešui naudai, skleidžiami melus apie šios šalies valdžią, rinkdami parašus po apgaulingomis "taikos peticijomis" ir padėdami priešui agentams. Sąmoningų lietuvių pareiga demaskuoti tokius elementus ir įspėti visuomenę, kad ji šluotų juos lauk iš savo tarpo.

Juo tvirčiau mes paremsime demokratiją kovą su komunistiniu imperializmu, juo greičiau bus atstatytos pasaulio sąlygos, kuriose galės atgauti laisvę visos pavergtosios tautos, ir iš naujo prisikelti nepriklausoma ir demokratinė Lietuvos valstybė.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA VYKDOMASIS KOMITETAS

L. Šimutis, pirmininkas
A. A. Oliš, vice-pirmininkas
Dr. P. Grigaitis, sekretorius
M. Vaidyla, išdininkas.

TRUMPAI KALBANT

✓ Geležies ir plieno institutas pranešė, kad ateinančiais metais Amerikoje bus žymiai praplėsta plieno gamyba. Amerikos plieno gamyba ir dabar yra didesnė, kaip visų kitų pasaulio kraštų paėmus drauge.

✓ Cadillac automobilių fabrikas pradėjo gaminti tankus.

✓ Pasaulinė skautų Jamboree 1951 metais įvyks Bad Ischl, Austrijoje. Tai yra pasaulinio garso vasarvietė netoli nuo Salzburgo, prie labai gražaus ežero. Austriai tikisi, kad susirinks per 40,000 skautų. Jau dabar pradėdami tvarkyti stovyklai reikalingi įrenginiai.

✓ Ryšių su Korėjos įvykiais, Vakarų Vokietijoje kai kurie produktai, kaip ryžiai, cukrus ir riebalai beveik dingo iš krautinių. Aukso kaina pakilo beveik trigubai.

✓ Valstybės Departamentas išleido 68 puslapių Baltąją Knygą, kurioje aiškiai įrodo, kad Rusija ir šiaurės Korėjos komunistai kalti dėl ten vykstančio karo.

✓ Norvegijos karalius Haakon, kuriam dabar jau 79 metai, rengiasi pasitraukti nuo sosto ir perleisti jį sūniui Olavui, kuriam irgi jau 47 metai.

✓ Belgijos parlamentas, nedalyvaujant komunistams ir socialistams, nutarė karalių Leopoldą pakviesti į sostą.

✓ Švedijoje rusai ir jų satelitai labai padidino savo diplomatinės misijas. Pvz., rusai turi apie 200, lenkai apie 50, čekai slovakai apie 30 asmenų.

✓ Pietų Korėjos respublikos prezidento žmona yra kilusi iš Austrijos, Vienos miesto. Jos mergautinė pavardė Franciska Donner. Ji 1934 m. Genevos konferencijoje susipažino su dabartiniu prezidentu Rhee ir už jo iškėję.

✓ Birmingham, Alabama, miesto savivaldybė išleido patvirtimą, draudžiantį į miesto rinkas įvažiuoti komunistams. Nepaklausiusieji šio nutarimo baudžiami 180 dienų kalėjimu ir \$100 pinigine bausmėmis. Yra jau nubaustų.

✓ Amerikoje pradėti pardavinėti Vokietijos automobiliai Volkswagen. Su vienu galionu benzino galima nuvažiuoti 34 mylias. Kaštuoja \$1,280.

✓ Vokietijoje veikianti IRO paieškos įstaiga Arolsenė praneša, kad iki 1950 metų birželio 1 d. registruota 91,000 mirusių tremtinių.

✓ Sąjungininkų sluoksniuose jau rimtai kalbama, kad reikia apginkluoti Vakarų Vokietiją. Tuo tarpu tam labiausiai priešinosi prancūzai.

✓ Japonijos vyriausybė uždraudė spausdinti komunistinius laikraščius ir klaidinti visuomenę, draudimas palietė 539 komunistinius leidinius.

✓ Iš Ispanijos pranešama, kad Franco atšaukė visiems karinių dalinių nariams atostogas ir įsakė grįžti į tarnybą.

✓ Kanadoje mirė vienas iš žymiausių Britų Sąjungos politikos vyrų, Mackenzy King. Jam neseniai suėjo 75 metai amžiaus. Jis yra buvęs Kanados ministras pirmininku per 21 metus.

Iš Kultūrinių Darželių šventės Clevelande, liepos mėn. 23 dieną. Viršų — Lietuvių Darželio Draugijos Valdyba: J. Brazauskas, M. Misickienė, P. Štaupienė, O. Micheliš ir P. P. Muliošis. Apačioj — čiurolioniečiai žygiuoja eisenoje

Grižta karo laikai

Amerikos karo biudžetas padidintas apie 75%, tai yra iš 13 milijonų pakeliamas į 23 milijonus. Prezidentui suteikta teisė kontroliuoti esminių medžiagų paskirstymą ir jos žinoma bus nukreiptos ginklų, o ne civilinių gyventojų reikmenų gamybai. Vietoj automobilių daugiau gaminami tankai, vietoj šaldytuvų ir televizijos aparatų — daugiau radaro ir kitų kariniams tikslams reikalingų įtaisų.

Žymiai padidėjus išlaidoms, bus mažinamos išlaidos visuokiams nekarinio pobūdžio pagerinimams. Bet to maža. Bendrovės jau nuo liepos mėnesio, o paskiriami asmenims nuo spalio 1 dienos bus padidinti mokesčiai vidutiniškai apie 10%.

Kai kurių prekių bus mažiau, dėl to, kad jų bus mažiau gaminama, o kai kurių — tik todėl, kad daugelis yra tokių, kurie nori būti "gudresni" už kitus ir nori susidaryti atsargų. Tuo pačiu būdu mažės ir kainos, ypač maisto dalykams. Jei toliau taip eis, prezidentas pareikalaus teisės tvarkyti kainas ir atlyginimus, o taip pat įvesti ir kai kurių prekių racionavimą. Nors Kongrese ir daug to priešininkų, bet nėra abejonės, kad šitos apribybės prezidentui tos teisės bus duotos.

Šiomis dienomis Kongrese vydoma įsitikinimas, kad pasaulinis karas gali kilti kiekvieną dieną. Todėl Atstovų Rūmai jau priėmė įstatymo projektą, kuriuo visiškai panaikinama kariuomenės dydžio riba, t. y. suteikiama teisė mobilizuoti tiek, kiek tik reikia. Taip pat ir paskaitų tarnybos laikas prailginamas vieneriais metais. Tai jau pereiname į karo laikus...

NESANTAUKA DEL KARALIAUS

Belgijos karalius Leopoldas grįžo į sostą, bet jo padėtis nevirta, kadangi jį palaiko ir už jo sugrįžimą balsavo vien tik krikščionių demokratų partija, kitiems visiems iš parlamento posėdžio visiškai išėjus. Socialistai grasina organizuoti nuolatinę streiką, kol Leopoldas bus pareigose. Jie nėra priešingi monarchinei valstybės formai ir sutinka, kad sostą užimtų Leopoldo 19 metų sūnus, bet reikalauja, kad jis pats pasitrauktų ir išvyktų. Jie kaltina karalių už pasiskelbimą 1940 metais kapituliacijos prieš vokiečius ir pasilikimą okupuotoj Belgijoje. Jie vadiną tą pasilegimą išdavimu, o krikščionys demokratai tą patį dalyką skelbia buvus heroišku patriotizmo aktu. Žinoma, tai yra tik formali ginčo priežastis.

Kiekvieno atveju karas Korėjoje vistik nepasibaigs tol, kol užpuolikai nebus išvyti atgal.

KORĖJA

Ir šią savaitę dar neįvyko Korėjoje laukty bei tikėty pasikeitimų. Užpuolikai žygiuoja į priekį, gynėjai traukiasi.

Taejon (Taizan) mieste amerikiečiams nepavyko ilgiau išsilaikyti. Užpuolikai juos ten buvo jau beveik apsupę ir po atkaklaus gynimosi jiems teko iš ten pasitraukti. Miestas liko visiškai sunaikintas: sugriautas ir sudeintas. Amerikiečiams teko ten palikti nemažai sunkiųjų ginklų bei karinės medžiagos, žinoma, didžiojoje sugadintos.

To pasitraukimo metu dingo ir miesto gynimui vadovavęs generolas Wm. F. Dean. Jo vertėjas pasakoja matęs jį kovojantį su pistoleto rankoje, matęs naujuoju prieštankiniu ginklu (sunkiąja "bazooka") nutrenkiantį prieš tanką, vienas tarėsi matęs generolą net sužeistą, nors kitas, vėliau jį matęs to nepatvirtino, bet paskui, štai jau visa savaitė, nėra apie jį jokios žinios.

Pasitraukimu iš Taizano dar nepasibaigė. Užpuolikai vakarietiškai Pietinės Korėjos pakraščiu skubiai metėsi į pietus ir greit pasiekė pačią pietinę pusiasalio viršūnę. Tuo pačiu metu paspaudė ir rytiniame krante ir išmušė amerikiečiams iš rankų Yongdok miestą. Tiesa, buvo žinių, pietiečių kariuomenė vėl tą miestą buvo atsiėmusi, bet gal tos žinios ir netikros, arba jie ten buvo išiveržę tik neilgam.

Taigi buvo susidariusi tokia padėtis, lyg užpuolikai siekia gynėjų "susemti į katilą". To saugodamiesi gynėjai atitinkamai pasitraukė, ir dabar Korėjos fronto linija (jei ten iš viso galima kalbėti apie liniją), pasikreipė nebe skersai, o daugiau jau išilgai likusią pusiasalio dalį. Didžioji tos linijos dalis (pietinė) slenka nuo vakarinio link rytinio kranto. Tik šiaurinis jos galas yra spaudžiamas žemyn į pietus.

Šios savaitės pradžioje užpuolikai dar pridėjo stiprų smūgį linijos vidury, ties jį jau užimtu Taizanu. Tuo smūgiu jie išmušo amerikiečiams ir Yongdongo miestą, priversdami amerikiečius pasitraukti net toliau, negu jie buvo pasirengę. Visi trys spaudimais eina ta pačia linkme — link Pusan uosto, kur taip pat yra ir svarbiausias, didiesiems lėktuvams nusileisti tinkamas aerodromas ir paskutinis gynėjų atramos taškas.

Dabar beliko vos tik trečdalis Pietinės Korėjos užpuolikų dar neužimtos, bet manoma, kad šios savaitės gale tas trečdalis susitrauks į ketvirtadalį ar net šeštadalį. Dabar lieka tuo tarpu paskutinis klausimas Korėjoje: ar gynėjams pavyks išlaikyti "prietilį" aplink Pusaną miestą, ar teks trauktis iš Korėjos visiškai. Užpuolikai giriiasi, suvarysią amerikiečius į jūrą per kelėtą dienų. Iš Mac Arthur štabo sako, kad prietilis greičiausiai bus išlaikytas.

Kiekvieno atveju karas Korėjoje vistik nepasibaigs tol, kol užpuolikai nebus išvyti atgal.

SLA PROBLEMAS

Ar reikia tokių ilgų seimų?

Pereitą kartą minėtą seimo dalį tegalima pavadinti visuotiniu pasikeitimu komplimentais. O žinome, kad komplimentai, nors ir visiems malonūs, nėra labai didelė vertybė. Tačiau tokiems urminiams komplimentų mainams šiame seime buvo sugaista visa pirmoji diena ir dalis antrosios...

Atitinkamai susitvarkius, seimo atidarymo iškilmei ir formaliu jo susiorganizavimui turėtų užtekti pusvalandžio, daugiausia, valandos laiko, įskaitant ir garbės svečių kalbas.

Visos kitos kurtuazinės prkalbos ir nusipelnusių susivienijimo veikėjų pagarbinimai puikiai gali tilpti bankieto programoje, žinoma, jeigu ji nebus užimta buvusių mayorų atsiminimais ir norinčių mayorais būti pasigarsinimais, nenaudingais nei seimui, nei patiems kalbėtojams.

Taigi vien šioje srityje, atrodo, nesunku būtų sutaupti bent pusantros dienos.

Bet yra ir dar viena galimybė seimo laiko dalį sutaupti ir likusių vaisingiau sunaudoti. Tai yra vadovaujančių organų pranešimai, vadinamieji raportai. Labai geras dalykas, kad SLA pastraipsiais laikais tokius apyskaitinius pranešimus iš anksto išspausdina tam tikroje knygoje, kurią delegatams išsiunčia dar prieš seimą į namus.

Kiekvienas pareiškęs delegatas gali (ir privalo!) jau namie atidžiai perskaityti tuos pranešimus ir, jei dėl kurių dalykų jis turi ką pasakyti, tai turi iš anksto sau tą pasisąmonėti ir apgalvoti savo numatomą pasisakymą. Žinoma, būtų gerai, jeigu kai kurie opesni klausimai (kaip, pavyzdžiui, šita kartą buvo ligonių pašalpos skyriaus klausimas) iš anksto narių būtų padiskutuoti TEVYNĖJE.

Juk vadovybė iš anksto žinojo, kad šitas klausimas turės būti sprendžiamas. Kodėl ji negalėjo jau pradėdant nuo pereinamojo ruožo išdėstyti TEVYNĖJE, kaip dalykai yra ir suorganizuoti per lakraštį diskusijas, kad iki seimo tas klausimas jau būtų kaip reikiant išskendintas ir delegatų atvyktų jau aiškiai žinodami, ką reiks daryti. Čia, jeigu dar tebebūtų nuomonų susitarimas, įvyktų jų galutinis susirėmimas.

Jau pereiname seime delegatų kovoją už tai, kad išspausdintieji pranešimai nebūtų išsiųsti skaitomi, o pranešėjai patys išsitenkintų tik papildymais, jeigu jų turi. Tam gi ir išlaidos daromos daugiau kaip 200 puslapių knygai atspausdinti, kad būtų sutauptas seimo laikas!

Deja, pranešėjų dauguma, jeigu ir sutinka pranešimų neįskaityti, tai būtinai nori dar ką nors paaikškinti, svarbesnes vietas pabrėžti. Ir... iš tų paaikškinimų bei pabrėžimų išeina kalba ilgesnė, negu pats pranešimas, nors iš jos delegatui paprastai nieko nesužino daugiau, negu jau yra parašyta.

Sekretoriaus pranešimas knygoje užima 98 puslapius. Sekretorius viso neskaityo, bet svarbiausias ištraukas skaito ir aiškina ištisą dieną. Tačiau tie delegatų, kurie pranešimo neįstudijavo namie ar bent čia pat vakarais po posėdžių, iš tų aiškinimų naudos neturi. O kurie išstudijavo, tiems geriausias paaikškinimas būtų — atsakinėjimas į jų paklausimus, o ne aiškinimas paties sekretoriaus nuožiūra, stengiantis atspėti, kas galėjo būti neaišku.

Jeigu jau įdedama tiek darbo ir lėšų, kad pranešimai iš anksto atspausdinami, tai pranešėjas — pirmininkas, sekretorius ar kas kitas, be išimties — turėtų tiesiog nuo to pradėti:

"Gerbiami Delegatai, turite prieš akis mano pranešimą, dabar prašau paklausti paaikškinimų bei papildymų, jei kas rado pranešime neaiškumų."

Kai pranešėjas atsako į klausimus, jeigu jų yra, tada prezidentas turėtų pakelti diskusijas dėl pranešimo, t. y., leisti delegatams pranešėjo atliktus darbus pagirti arba pakritikuoti ir apgalvoti savo numatomą pasisakymą. Žinoma, būtų gerai, jeigu kai kurie opesni klausimai (kaip, pavyzdžiui, šita kartą buvo ligonių pašalpos skyriaus klausimas) iš anksto narių būtų padiskutuoti TEVYNĖJE.

Juk vadovybė iš anksto žinojo, kad šitas klausimas turės būti sprendžiamas. Kodėl ji negalėjo jau pradėdant nuo pereinamojo ruožo išdėstyti TEVYNĖJE, kaip dalykai yra ir suorganizuoti per lakraštį diskusijas, kad iki seimo tas klausimas jau būtų kaip reikiant išskendintas ir delegatų atvyktų jau aiškiai žinodami, ką reiks daryti. Čia, jeigu dar tebebūtų nuomonų susitarimas, įvyktų jų galutinis susirėmimas.

SLA seimą galima atlikti per porą su pusę dienų, tai yra, per penketą posėdžių (seimo tas klausimas jau būtų kaip reikiant išskendintas ir delegatų atvyktų jau aiškiai žinodami, ką reiks daryti. Čia, jeigu dar tebebūtų nuomonų susitarimas, įvyktų jų galutinis susirėmimas.

Būtų galima pagalvoti ir apie tai, kokiais savaitės dienomis rinkti seimui, kad dirbantieji galėtų geriausiai prisitaikinti.

Šis seimas pageidavo, kad ateityje SLA seimai būtų suderinti su daugumos dirbtuvių atostogomis, kurios paprastai esti liepos mėnesio pirmą savaitę.

Tam tikslui buvo pekeista net susivienijimo konstitucija, kad tik būtų galima seimą įkelti į liepos mėnesį.

Šįmet dauguma dirbtuvių turėjo atostogas nuo liepos 2 iki 9, nes joms susidarė tam tikras patogumas — įtraukti į atostogas ir liepos 4 dienos šventę, už kurią daugeliui darbininkų, apmokamų atostogų dar negaunančių, reiktų mokėti, jei tą savaitę kitos dienos būtų dirbamos... Šitaip dirbtuvės taikysis atostogas skirti ir 1952 metais, jeigu, žinoma, tada nebus kokių nepaprastų aplinkybių.

Bet 1952-ais metais liepos ketvirtą dieną bus penktadienis. Tad atostogų savaitę greičiausiai bus (jeigu bus!) nuo birželio 30 iki liepos 6 dienos. Atrodo, kad tą savaitę turėtų būti ir SLA seimas Clevelande. Bet — savaitės pradžioje, ar gale — apie tai reiktų pagalvoti. Reikia atminti, kad ta vadinamoji atostogų savaitė vistik nėra visiems atostogos. Bet liepos 4 — 6 dienos tikrai bus visiems atostogos. Jeigu būtų taip susitvarkyta, kad liepos 4 dieną seimas pavakariais atliktų atidarymo iškilmes — tą su tos dienos iškilmingumu, regis, būtų galima gražiai suderinti — o per liepos 5 ir 6 dieną apsvastyti kitus reikalus, negaistant pamėnėms nereikalingiems dalykams, — tai būtų galima tikėtis, kad seimas būtų gausus ir delegatais ir vaisingas savo darbais. Tikslingai suorganizuotus, seimo delegatų galėtų bendrai aplankyti ir Basanavičiaus bei Kudirkos paminklus Lietuvių Darželyje, padėti ten vaikus, o šeštadienio vakarą turėti ir gražų bankietą, kuriame apsilankyti ir viešiniams būtų daug patogiau, negu savaitės vidury.

Daugiau ypatingų pramogų su seimu jungti nei nereikėtų, jeigu į seimą žiūrime, kaip į tam tikrą darbą, o ne pramoginį suvažiavimą.

Žinoma, šių minčių nereikia priimti, kaip galutinį — iki kito seimo turime dar dvejus metus laiko ir galime apsvastyti tai iš visų pusių, bet svarstytį reikia iš anksto, nelaukiant paskutinių savaitų ar dienu.

V. R.

PRANEŠIMAS LIETUVIŲ KALBOS VADOVO PRENUMERATORIAMS

Ligi šių metų liepos 1 dienos užsiprenumeravusiems Vadoovo kainą \$3.50.

Kurie jau sumokėjo \$2.50, tie siunčia žemiau nurodytu adresu dar \$1.00.

Europoj sumokėjusieji 10 DM, siunčia žemiau nurodytu adresu dar \$1.50.

Visus prašau nurodyti, per ką buvo įmokėta pirmutinė prenumeratos mokesčio dalis ir aiškiai parašyti savo dabartinį adresą.

Kas neatėjęs papildomo mokesčio ir nepašėjęs pinigų atgal, tam Vadovas bus išsiųstas išnirtinai ir tuo adresu, kuris buvo anksčiau duotas

Nuo 1950 metų liepos 1 dienos Vadoovo kainą yra \$4.50.

LKV Gen. Igaliotinis JAV Juozas Audėnas, 14 Townsend St. Boston - Roxbury, Mass.

•PAKELIUI Į MIRTĮ — G. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštinis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

LIETUVIŲ TAUTA TURĖJO IŠNYKTI, KAIP LAŠAS ANT KARSTO GERMANIZMO AKMENS

(Tęsinys)

Tas patyrimas moko ir patvirtina tik natūralų biologinį faktą: iš svetimų žmonių negalima padaryti vokiečių ir atvirkščiai, kaip tai parodė tautiško kova atskirtose ir tautiškai vokiškuose kraštuose, kad iš vokiečių negalima padaryti svetimos tautos žmonių. Tauta yra rasiniai pamatai per šimtmečius bendruomeniško gyvenimo suformuotus auklėjimo padarinius su bendros kultūros, istorijos ir bendro gyvenimo būdo požymiu. Savavališkai to negalima nei pakeiči, nei sufalsifikuoti, ir toks bandymas kenkia ne tik nutautintai svetimam, bet kenkia ne mažiau ir savi tautai, kuriai buvo manyta duoti prielaidą iš svetimų lopšių.

Salta to, žinoma, yra galimas dalykas, kad bendroje erdvėje gyventų įvairios tautos ir tik darbe siektų bendro tikslo. Šį patyrimą fiureris apgėrė tokiais žodžiais: "Per dažnai atsitinka istorijoje, kad nors kraštutiniausiomis jėgoms priemonėmis pasiseka primesti prispaustiesiems savąją kalbą, bet po 1000 metų šita kalba jau yra svetimos tautos kalba, o nugalėtojai lieka tikraisiais nugalėtaisiais."

Vokiečių likimas

Adolfo Hitlerio tautinė valstybė mato savo paskirtį tautiško ugdyme, išlaikyme ir puoselėjime, ir, būtent, to tautiško, kurį jai skyrė likimas. Kadangi vokiečių tautos ateitis gali būti užtikrinta tik Reichui pasiekus pasaulinės jėgos, ir tuo, kad "šimtmečiams pajėgtų kiekvieną tautos atžalą apdirpti nuosavų žemės sklypų", kad naujai laimėtoji erdvė būtų pripildyta vokiečių krauju ir gyvybėmis, o ne svetima suvokiejintais žmonėmis.

Germanizavimas sena prasme atnešė, kaip tai žinome, tik pradžią, nes kiekvienas kraujo sumaišymas — svetimos ar tolimos rūšies — yra blogis abiem pusėm. Kaizeris Juozapas II planavo tokį germanizavimą savo rytiniuose paveldėtose kraštuose. O kai tas planas vėlesniais laikais — ne dėl geresnio išmanymo, o tik dėl Habsburgų nesugebėjimo — liko neįvykdytas, tai buvo tik didelė palaima.

To pasėka, rašo fiureris savo knygoje, būtų tikrai išsikrista lizavės tam tikras bandos potraukis, tik pati banda būtų virtusi menkaverte. Gal būtų gimusi valstybinė tauta, bet kultūrinė tauta būtų išnykusi. Jeigu būtų įvykę kitai, šiandien vokiečių tauta vargiai būtų laikoma kultūros faktoriu.

Yra netikra, ar germanizuotos Rytų tautos, jeigu jos net mie lai būtų priėmusios germanišką gliaistą, būtų sukaupusios sielos jėgų jam apginti. Išplėstieji Reicho Rytai visuomet bus šiaurės vokiečių ir Europos kultūros pylimas, o savo uždavinį jie galės atlikti, kai jų gyventojai bus nuolat pasirėngę apsiginti, kovingo nusistatymo ir laikysis militarinio gyvenimo.

Ne nuo šiandien Rytuose glūdi mūsų likimas ir jis ten bus sprendžiamas net ir sekančiais šimtmečiais. Jeigu mes, gal būt, paprastai patogu sumetimais "perleistume" savo ateities likimą į rankas tokių žmonių, kurie, nors ir kalbėtų mūsų kalba, bet rasiškai būtų mums svetimi, tai, dėl rasės pagrįsto abejingumo, jie tos mūsų tautos sielos šventenybės, kaip gyvenimo turinio, nesugebėtų nei turėti, nei apginti.

Tūkstančių metų bėgyje jie keitė kalbas taip dažnai ir turėjo tiek daug ponų, kuriems tarnavo, kad tautos likime pasidarė pasikeitimams, nebeįsitraus. Geriausia atvejų, mūsų likimas jiems būtų tiek pat abejingas, kiek ir jų savasis.

Dėl to Reicho SS vadas pavadė rūpintis, kad Rytuose gyventų tik tikrai vokiečių germanų kraujo žmonės!

To pavidimo ribos telpa germanų rėmuose. Jo nereikia suprasti, kad Rytai tai bus plati sąvoka, bespragis vokiečių kolonizacijos kraštas. Vokiečių uždavinys Rytuose yra vadovavimo uždavinys. Ir kaip tik tai turi mums sustiprinti nusistatyme visuomet saugoti ryškų ir švarų susiskirstymą. Kas Rytuose yra ir bus vokiška, turi būti tikro vokiečių germanų kraujo.

Pašventintoji žemė Tai yra milžiniškas uždavinys! Mūsų karta turi jį išspręsti ir, kiek tai mums įmanoma, išspręsti, ir nepasakyti, kad tas uždavinys yra tu, kurio po mūsų čia ateis. Mūsų vaikams, anūkams ir anūku vaikams liks ir be to kas veikti. Mes turim sukurti sąlygas, kad kolonistai, kuriuos mūsų tauta jau dabar siunčia į Rytus ir sekančiais metais siųs, išvystytų biologinę jėgą tai erdvei permatyti, ją vesti ir pasidalinti.

Iš pavojingų ir neplaningai išsklaidytų kolonizacijos sričių Reichas sugrąžino tūkstančius vokiečių ūkininkų, juos surikiavo ir paskyrė į Rytus. Jau jų vienką skaičius buvo didesnis, negu kai kurių tautų, kurios germanų tautų kilnojimosi metu kūrė istoriją. Modernių laikų skaičių sąvokos pasaulyje šios atrodė vis dėlto, kaip laišas ant karšto akmens. Jos yra ne išpildytas, bet išsivystymo užuomazga.

Ir jeigu mes ilgai, kai mūsų kareiviai sugrįš, šimtams tūkstančių ir milijonams jų ištroškusių nuosavos egzistencijos duosime tos trokšamos žemės ir padėsime jų taip trokštamus dvarus ir ūkius įsitaistyti, tai ir jie bus tik pradžia, ir viskas priklausys tik nuo jų, jų žmonių, vaikų ir vaikų vaikų — ar jie laidos visiem laikams tą mūsų laukuose atsietą laimėjimą.

Tebūnie didelė pagunda priimti kabutėse randamus "vokiečius" tam, kad germanizavimu padidintų tautos skaičių. Kadangi mes esame ne imperialistai, bet nacionalsocialistai, tai pagundai nepasiduosime, nes viską nulemia kokybė.

Kur rytoj sėdės vienas, po šimto metų jų sėdės šimtas. Kur rytoj sėdės geras geriausias rasės vokiečiai, — po šimto metų sėdės šimtas gerų, geriausių rasės vokiečių. Kur rytoj sėdėtų abejotinas, blogos rasės vokiečių, ir nuostolis, kuris šiandien atrodė mažas, blogos rasės vokiečiai — po šimto metų gėdėtų šimtas abejotinių, greitai būtų nebeatitaisomas.

Juo didesnis blogos rasės vokiečių skaičius būtų Rytuose, tuo didesnis pavojus būtų mums išleisti iš rankų vadovavimą, kurį silpnintų artumas prie svetimos tautos ir susiniveliavimo pavojus.

Tuos vokiečių vyrus, kurie šiandien yra galvažudiskoje kovoje su bolševizmu, kad iškovotų gyvenimą teikiančios žemės vokiečių arklui ir lamėjimą po laimėjimo, galime, pagal pasirinkimo taisyklę, didesni, laikyti geriausia žmonių medžiaga, kuriai mes, kaip šiandien, taip ir ateityje galime patikėti savo likimą. Padaryti iš šios dienos fronto kareivio ryt dienos kolonizatoriaus yra ne tik vienas iš didžiausių, bet ir vienas iš gražiausių uždavinių, kurį po karo mums patieks likimas.

Kas šį karą stebi, kas svarsto jo sunkumus ir aukas, norėdamas būti teisingas, negali nematyti, kad tas uždavinys gali būti išspręstas tik karu.

Yra neapsakomai kartu, kad jis iš mūsų reikalauja sunkių aukų. Likimas nedovanojo mums nieko, jis yra pasirėngęs tik atsverti mūsų aukas ir pasiūlyti laimėjimą, koks mums mūsų tsiorijoje dėl priešų apakimo vargiai kada nors buvo duotas.

Kiekvienas, kuris šiame kare žuva, pelno ir pašventina tą žemę, kurios paviršiumi kada nors mūsų draugai trauks arklą, ir kiekvienas

ŠTAI VASARVIETĖ,

kurioj atostogaudami lietuviai gali pasijusti

vasarąją .. Palangoj!

Stony Brook Lodge Tel.: Stony Brook 586

Čia priimami ir didesni pobūviai. Ideali vieta gegužinėms. Rezervuodami kambarius atostogoms arba norėdami daugiau informacijų, rašykite:

Pr. Lapienė, POB 526, Stony Brook, N. Y.

nos gyvybės auka kuria erdvę, kurioje ateityje kartą stovės šimtas vokiečių lopšių.

Erdvės tolyje, kurią jis pelno savi tautai gyvenimo pilnybėje, kurią jis averta, nebus vaikų skurdo, nei duonos ir maisto rūpesčių, nebus erdvės ankštumo, nei asfalto augalų, nebus išsisukimo iš natūralaus gyvenimo būdo, nebus susispaudimu kankinančio civilizacijos ankštumo. Gamtai artimose gyvenimo sąlygose vokiečių motinos galės gimdyti savo vyrąms gausiai vaikų, o jų linksmas juokas aidės viršum mirusiųjų kapų, kaip jų aukos šioje žemėje aukščiausią prasmę.

Jie bus ištikrųjų žuvę, kad gyventų Vokietija. Jeigu tai buvo kada nors po karo, tai po šito ta gili teisybė tikrai liudys jų aukos prasmę.

Po kelių dienų Vilniuje ešes lietuviškas dienraštis NAUJOJI LIETUVA, nors vokiečių ir ypatingai prižiūrimas bei varžomas, bet pasinaudojant cenzorių orientacijos gana dideliu bukomu, ir vilniečio žurnalisto - rašytojo Rapolo Mackonio sumanumu bei drąsa (jis buvo to laikraščio vyr. redaktorius), paskelbė išties šio straipsnio vertimą. To paskelbimo tada labai pagėidavo pogrindžio vadovybė, nes nereikėjo geresnio atsisaukimo sukelti lietuvių pasiryžimui kovoti prieš okupantus, kaip toks jų pačių pasisakymas. Tai buvo puiki proga propagandai prieš vokiečius, per jų pačių cenzurojamą laikraštį, kurio buvo viešai išplatinama per 20,000.

Nuotaika lietuvių tarpe susidarė daugiau negu klaidi. Šiaubas perėjo per visp Lietuvą. Net didžiausiais optimistams nebeliko iliuzijų, kad su vokiečiais dar bus galima žmoniškai susikalbėti.

Vokiečių Gestapo po kiek laiko apsižiūrėjo, ką reiškia toks straipsnio perspausdinimas lietuviškame laikraštyje, nors tas straipsnis ir buvo paimtas iš patikimiausio jų pačių laikraščio. Bet tas apsižiūrėjimas įvyko ne taip greit, bent ne taip greit pasiekė viršūnes. Todėl po kiek laiko tas pats straipsnis dar kartą buvo perspausdintas šiauliuose leidžiamame savaitraštyje TEVISKĖJE, kurią redagavo Simas Miglinas (dabar TREMTIES redaktorius). To laikraščio buvo išplatinta per 40,000. Maža to. Po to straipsnio tame pačiame laikraštyje per kelias savaites buvo spausdinami Vinco Rastenio, (dabar DIRVOS redaktoriaus) straipsniai, kuriuose neva buvo aiškinamos Hitlerio "MEIN KAMPF" mintys, bet kur buvo visiškai tiesiai pasakyta, kad anas straipsnis iš SS-ininkų laikraščio iš tikrųjų yra ne kokia nors privati mažesnio pareigūno nuomonė, o tikras tolimesnis paties fiurerio programos plėtojimas. Tai buvo parodyta ištraukomis iš Hitlerio knygos, kuriose visos neovikiškos tautos Rytų Europoj vadinamos mėsliu, niekam kitam netinkamu, kaip tik įtręsti žemei, kurioje turi gyventi tikri vokiečiai. Visai atvirai buvo pabrėžta, kad apie kokias nors nepriklausomybes nėra prasmės ir svajoti, kadangi fiurerio planai yra visai kitoki... Ir tokius straipsnius pavyko paskelbti tik dėka cenzoriaus (Lietuvos vokiečių) kvailumo, kuris nesuprato tikrosios tų straipsnių prasmės, manydamas, kad čia yra puikus Hitlerio idėjų populiarizavimas ir geras sudraudimas lietuviams, svajojantiems apie nepriklausomybės atstatymą. Jis net savo vyresnybei išaiškino, kad TEVISKĖJė deda labai puikius straipsnius, ir tuo gerai pasitarnavo autoriui, sudarydamas palankesnę nuomonę apie jį pas savo viršininkus kaip tik tada, kai tie jį jau buvo pradėję šnairuoti dėl išvengimo pasirašyti po atsisaukimu, raginančių lietuvių jaunomenei stoti vokiečiams į talką kariniuose darbuose...

Bet po kiek laiko tas vokiečių neapdairumo išnadojimas turėjo baigtis, nes kažkas galų gale suprato, kodėl lietuviai laikraštinkai staiga taip susidomėjo Himmelio ir Hitlerio idėjomis. Iš centro atėjo aplinkraštiniai redaktoriaus ir cenzoriaus, kad neovikičiai neturi teisės nei versti, nei perspausdinti ištraukų iš fiurerio raštų, nei jų aiškinti... Šiauliuose dar nebaigta straipsniu eilė apie Hitlerio sumanymus turėjo nutrūkti. Laimė ten tas dalykas tuo ir pasibaigė. Vilniškiai gestapininkai buvo griežtesni, NAUJOJOS LIETUVOS redakciją privertė paskelbti, kad straipsnio apie germanizaciją vertimas buvo neteisingas, privertė įdėti keleta atitašsų, kurie skaitytojų, žinoma, neapgavo, o kai atėjo lietuvių inteligentų medžioklė į Stuthof koncentracijos stovyklą, tai Rapolas Mackonis, N. LIETUVOS redaktorius, buvo vienas iš pirmųjų aukų...

(Bus daugiau)

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos — bolševikų darbų Lietuvoje 1941 birželio mėnesį liudininkės. Trumpi ir tikslūs paaikškinimai lietuvių ir angh kalbomis. Gaunama DIRVOJE. Kaina 75 c.

Taupyti galima ir laiškais! Prašykite informacijų paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPYK SAUGIAI... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus. Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2 1/2 milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA CHICAGOJE Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR. 4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4. Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

KAS ir KUR

• Vilniuje neseniai įvyko dainų šventė, kurioje buvo suvežta apie 4,000 dainininkų. Komunistinė "Vilnis" praneša: "Dainininkai buvo per toli nuo klausytojų. Neorganizuotumas smarkiai mažino dainų šventės įspūdį. Rimtų trūkumų buvo ir dainų atlikime." Šventėje dainuota daugiau rusiškų, negu lietuviškų dainų.

• Kanados laikinį organizacinį Komitetą, kuris organizuoja lietuvių bendruomenę, dabar sudaro šie asmenys: pirmininkas J. Si-manavičius ir vicepirmininkai — dr. Kaškelis ir A. Pulkuninkas.

• Nuo liepos mėn. 1 dienos Vokietijoje 33,450 tremtinių nustojo IRO globos ir perėjo į vokiečių ūkį. Austrijoje ir Italijoje IRO globos nustojo 41,550 tremtinių. IRO globa Vokietijoje dar naudojasi 145,000 tremtinių. Jie visi tikis greitai laiku emigruoti.

• Komunistinė "Laisvė", kaip praneša jos administracija, vasaros metu išeis tik 4 puslapių ir tik tris kartus per savaitę.

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenės atstovų prie Vakarų Vokietijos vyriausybės ministerijos, tvarkančios pabėgėlių reikalus paskirtas inž. P. Zundė.

• Vokietijoje buvo sudaryta lietuvių tremtinių kartoteka. Ji dabar persiunčiama į Ameriką, paliekant tik tų kortelės, kurie dar tebegyvena Vokietijoje.

• Vilko politinės komisijos pirmininku, vietoj į Ameriką išvykusio V. Sidzikausko, išrinktas dr. P. Karvelis.

• Vokietijoje laukiama atvykstant ministro St. Lazoraičio iš Romos, čia jis turės pasitarimų su Vilko nariais.

• Vokietijoje gyvenantieji Mažosios Lietuvos lietuviai pradėjo leisti savo laikraštį sena tradiciniu vardu — KELEIVIS. Redaguoja Ansas Lymantas. Redakcijos adresas: (20a) Hannover-Stocken, Garbsener Landstr. 7, Germany.

• Operos solistė A. Dičiūtė — Trečikienė persikelia gyventi į Chicago ir čia atidaro muzikos valdybos studiją.

• Urugvajaus lietuvių pradžio aktyviai organizuoti Urugvajaus Lietuvių Bendruomenę. Laikinių organizacinį komitetą sudaro: St. Grigaliūnas ir V. Doleris (krikšč.-dem. grupės), P. Vikonis (soc.-dem.gr.) A. Gumbargis (liaud.). A. Brazys ir A. Kaušinis (taut.), A. Grišonas — Lietuvos Atstovybės Pietų Amerikoje sekretorius.

• Montrealyje, Kanadoje, įsteigta Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija.

• Rašytojas Juozas Krūminas parašė apysaką "Naktis viršum širdies", kurioje lengvu stiliumi nagrinėjama dviejų žmonių, vyro ir moters, jausmų konfliktų niuansai, dvasiniai apsisprendimai ir tragiškų įvykių pasekmės. Knygą numato išleisti "Gabijs".

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui.

TREMTIES atstovai:

Vilais Amerikai, išskyrus Chicago miestą — St. Nasvylis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicago miestui ir Kanadai — W. Stuoigis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTI, REMIAME VOKIETIJOJE LIUKSUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

Savaiteje yra 168 valandos!

Kaip gi Hamsunas parašė savo "Badą,,?

Prieš kokį mėnesį skaičiau DIRVOJE Dr. J. B. liūdus apmąstymus. Daugelis dalykų taip ir yra, kaip jis sako, — ką gi padarysi, gal taip reikia, gal kitaip negalima, — o dėl visos eilės kitų dalykų gal reikėtų ir pasiginčyti, nes dr. J. B., matyt, juodos mintys tiek buvo užgulusios, kad jis į daugelį dalykų žiūrėjo tik iš juodojo šono...

Bet labiausiai man krito į akį tame straipsnyje pakartota ištrauka iš tūlo rašytojo laiško, kuris savo gyvenimą apibūdina, kaip gyvulišką... Tas rašytojas grįžtas vėl vakare iš darbo, gerai užvalgęs ir einas gulėti, o sekmadienio sulaukęs esąs tiek pavargęs, kad ir vėl norįs visą dieną gulėti...

Dr. J. B. liūdai pranašauja, kad tas rašytojas, šitaip gyvendamas ne tik nieko nebeparašys, bet nedaug ką ir bepaskaitys...

Ir aš manau, kad taip ilgai gulint, sunku ką nors nuveikti... Tik dar turiu vilties, kad tas rašytojas vėrskoja iš pabravimo. Gal gale jam nusibos taip ilgai gulėti, nebepajaus ir nuo tuo tarpu gal dar nelabai įprasto darbo taip labai pavargęs, ir netrukus pastebės, kad ir nuo darbo ir nuo poilsio dar lieka laiko ir kam nors kitam. Juk kiekviena savaitė turi iš viso 168 valandas!

Tik paskaičiuokim, kur gi mes dedam tas valandas. Visų pirma, kaip taisyklė, jeigu kas dirba fabrike, darbu normaliai sugaištama 40 valandų. Pertraukoms dvi su puse. Kelionėms į darbą ir atgal vidutiniškai 10 valandų per savaitę. Gal kai kam išeina kiek daugiau. Pridėk prie to užsiminusį krautuves nusipirkti maisto ar kitų reikmenų ir skaitysim, kad jau sunaudojom visą 60 valandų. Pridėkim dabar pavalgymui ir apsitvarkymui namie po dvi valandas kasdien (kiekvienam šeimos nariui dalyvaujant), tai bus jau 74 valandos. Skirkim miegui

kasdien po 8 valandas — daugiau nebūtinai reikia — tai bus 56 valandos, arba iš viso sunaudota 130 valandų. Lieka dar trys dešimtys ir aštuonios valandos! Daugiau kaip po 5 valandas kasdien! Beveik tiek pat, kiek ir darbai tame baisiajame fabrike!

Tas valandas galima ir pralėti, nieko neveikiant, galima ir ką naudinga daryti — pagal reikimą, palinkimą ir gabumą. Jei rašytojas bent tris valandas per dieną gali skirti savo kūrybiniam darbui, rodos, jis gali ką ir padaryti... Na, jeigu, kaip sakoma, nėra įkvėpimo, tai nieko nebūs. Be to ir ištisas dienas nieko kita neveikdamas nieko gera neparašys, nesukursi...

Tiesa, dažnai girdime iš menininkų, kad reikia tinkamų sąlygų. Reikia, sako, kad menininkas būtų viskuo gerai aprūpintas, kad jam nereikėtų rūpintis pragyvenimu, kad jis turėtų būtą nuotaikingai sutvarkytą, kad turėtų ir atitinkamą žmogų, kuri tik skatintų jo kūrybinumą, kad jis galėtų įgyti vis naujų įspūdžių ir tt.

Bet praktikoje iš tokių "siltadarinių" menininkų retai kada sulaukiama didesnių dalykų. Retai kuriam menininkui tokios sąlygos ir pasitaiko. Priešingai, daugybė pasaulį žavinčių meno kūrinių yra gimę lydimi skurdų ir žiaurios kovos už būvį, už duonos kąsnį, už malkų glėbėlį, palėpęs kambariui pasišildyti...

Norvegų tauta didžiūjasi ir visas pasaulis gėrisi rašytojo Knut Hamsuno kūriniams. Vienas iš įspūdingiausių jo kūrinių — "Badas". Rodos niekas dar taip giliai neparodė badaujančio žmogaus pergyvenimų, kaip šis rašytojas. Ir jis gal to nebūtų padaręs, jeigu pats to nebūtų pergyvenęs, pats nebūtų badavęs — toj pačioj Amerikoj...

Sutinkame visi, kad gabiems, kultūriniais vertybių sukurti užsimanusiems menininkams ar mokslininkams turi stengtis pa-

RAŠALO AŠAROS

Bronys Raila

Apie tautą ir jos valstybės vardą.

Viename laikraštyje teko skaityti agr. A. Valucko išveidžiojimus, jog kai kurių mūsų žmonių pareiškiami neapykantą rusų tautai esanti nepagrįsta ir neteisinga. Nė viena tauta arba ją sudarančių žmonių masė, nesanti atsakinga už savo valdovų veiksmus. Blogai daro tie valdovai, neteisėbės ir skriaudas vykdo tam tikri režimai, o kiti tos tautos žmonės čia nieko dėti, tad negalima ant jų pykti ar nekėsti...

Biesas žino, kur yra tikroji teisybė šiuo painiu ir labai senam klausimui. Viena tik man aišku, kad iš sąmoningo lietuvių negalima bent reikalaujti ypatingos meilės rusų tautai. Kokie carai Rusiją valdė per pastaruosius pusantro šimto metų, lietuvių tauta visuomet nuo jų žiauriai kentėjo. Kiek tie carai bei jų režimai kalti, o kiek juos palaikiusieji ir jų valią vykdančieji rusų tautos žmonės buvo ir tebėra kalti, tai galėtų nebent tik vaistinėkas savo jautriomis svarstyklėmis atsverti.

Pats žmogus irgi keistas padaras, net ir rusas... Atsimenu, kai praėjusio karo pabaigoje man teko važiuoti maždaug su šimtu rusų "tremtinių" nuo Elzaso ligi pietų Prancūzijos pajūrio... tų rusų repatriacijos tikslais. Kelionė buvo labai varginanti ir užtruko ilgai. Pakelėje teko rūpintis tos grupės maitinimu, kiekvienam sustojime užmegsti ryšius su Raud. Kryžiaus ar pabėgėlių globos komitetais, gincytis su prancūzų valdžios pareigūnais, prašyti maisto iš amerikiečių karininkų, jo gauti, paskui drauge su bendrakeleiviu Vincu Rasteniu šaltos žiemos vidurnaktį tas dėses sunkiai tempti į vagonus, žiūrėti, kad jos būtų teisingai paskirstytos, kad nuplyšę rusų vaikai gautų drabužių, o ligonys — nors kiek vaistų... Kai buljono ir konservų pripampę rusai naktimis ramiai knarkė, aš ne kartą turėjau prie lango budėti, kad mūsų traukinys (ėjęs ne pagal tvarkaraštį) sustotų reikiamoje stotyje, kur iš vakaro telefonu buvo susitarta su kokių nors komitetu, jog sustosime ir ko nors gausime...

Tie rusai nei vienas nė žodžio nemokėjo prancūziškai ir būtų žymiai daugiau privargę be mūsų pagalbos. Nėra ko sąkyti, daugumas jų atrodė visai mieli žmonės ir reikėd gražių dėkingumą už rūpinimąsi. Bet... tik ligi repatriacijos tiesišką ir dviasiską patarnavimą šermenyse — laidotuvėse. Well, kaip sakoma, ar lis ar snigs, nors ir ko įvyks — pasimatysime piknike. Yes, prašome skardžiai patikslausyti, taip sakant, šį radio programą. Juozai, atkišk ausį, kad ir tu girdėtum smagią, gražią Agotos polkutę. Tam ta drylia o lia lia o ca ca, o ca ca...

Well, dabar ačiū visiems, kurie svečiavosi su mumis šandien. Jeigu sveikuosime nedėlioj, tai pasimatysime piknike. Yes sir, neleiskit svetelį pro šalį, nepamirškite pikniką. Vėsiems viso labo iki kitam sekmadieniui, pranešėjas Adomas Bukagalvis.

Nutilus lietuviškam žodžiui per radiją, mano septynmetis sūnus sako: — Tėveli, papasakok apie Darių ir Girėną. Ar jie šituo laiku skrido per vandenyną? Y. Skinka

Karalius Piknikas ir Karalinė Polkutė

Žengdamas piknikų ir polkumų primaitais takais, lietuviškos radio programos laikosi nuistatymo, kad ranka ranką mazgoja.

Užtat katalikiškas radio pusvalandis garsina komunistiškus piknikus, kad anie nenkenktų šiems platinti tikietus į savo pikniką. Iš čia kyla ir kai kurių dviasikių abejingumas ar nepatirimas komunistinių piknikų pikietavimui. Nepaisant enciklikų, skaitoma, kad piknikas yra neleidžiamas dalykas, o linksma polkutė verčia neprisiminti kuo gimei ir užmiršti, į ką dabar esi pavirtęs.

Komunistiniai radio pusvalandžiai prie piknikų ir polkūčių dar garbina Staliną, "nenugalimą" armiją ir džiaugiasi, kad apilėsto Lietuvos ūkininko darbingumas, padarius jį rusko vergu, "pakilo" 1293%.

Šiandien užsistačiau radiją ir girdžiu:

— Yes, jūsų kotas myli šiltą orą. Turite rūpintis apie jūsų kotą sveikatą per vasarą, kaip sakoma, kad plaukai nuo jo nepradėtų šertis. Už du dolerių is bus dailiai įvyniotas ir apsaugotas, kad kandyms neprilytu, yes, kaip sakoma, bus sveikas ir nesupelės. Taipgi garantuojame bile kokiose aplinkybėse jo kailis žibės ir jį vartodami prailginsite savo gyvenimą, nes suteiks kūni šilumą.

Saukite telefonu ir jūsų kotą mes aprūpinsime viskuo ko jam trūksta per vasarą, yes, ydan

galėtų jums tarnauti, kaip sakoma, dar daug, daug metų geriausioj sveikatoj.

Yes, o dabar, kaip sakoma, mūsų orkestra pagros Onutės polką.

Tam ta drylia o lia lia o ca ca, o ca ca...

Na, o dabar, eidami su programu, pranešame, kad Miss Ursulė Varinis susidėjo su savo kaimynu Jim Geležinis iš North Ave po numeriu 246 ir pirkto žemių gelėms. Atsiprašau, šitaip programą prasideda, well, pirkto ne žemių gelėms, o gėlių basketą vestuvėms.

Atsiprašau, kaip sakoma, vėl pakeičiu programą, pirkto ne basketą vestuvėms, ale vainiką šermenims.

Well, toliau einant su programu, dar vienas svarbus pranešimas. Kuomet esate geidę, dieną ar naktį, pašaukite telefonu Mrs. Ona Riebulis. Pas ją galite gauti visokių liukerių, kilbasų ir kitokių pasiagminimų pavaišinti savo mylimiesiems.

Užrašyta ant lango: — lietuviškas — rusiškas oiselis, raudonom raidėm.

Na o dabar mūsų bizniekas taip gi, tai yra Laurečiantuojame bile kokiose aplinkybėse jo kailis žibės ir jį vartodami prailginsite savo gyvenimą, nes suteiks kūni šilumą. Tam ta drylia o lia lia o ca ca, o ca ca...

Well, o dabar ar žinote, kad nedėlioj rengiamas piknikas?

Ten rinks grožio karalienę, kaip sakoma labiausiai romantiškas personališkus kontestas gražuolėms nuo 16 iki 60 metų. Well, gražuolės jau šandien pradėkite specializuoti savo šypsenas prieš veidrodžius, kad tiktumėt į kontestą, yes, wedlug to galite laimėti kailinį kotą už 450 vertės. O dabar ar žinote, kad bus žangos dovanų laimėjimų prie tikietų, tai yra daug dovanų šio programo, kuris ateina į jūsų namus su geriausiais orkestrais ir programais, tai yra tamstai nereikia piknike būti, kad laimėtų iš tų tikietų. Well, tai yra stalą dėl televizijos aparato, gali sąkyti, su patogumais, taipgi tai yra stalo lempa su šilkiniais, atsiprašau, su stikliniais, oi ne, vėl keičiu programą, kaip sakoma, tai yra su abazūrais — lempa. Taipgi degamo aliejaus 50 galonų ir tūzinas kremų, tai yra penkių dalykų moterų setas. Taipgi bus, kaip sakoma, skanučio alučio ir karštų šunukų.

Ką tu dabar nori, vaikeliau? Yes, linksma, smagią Ursulės polkutę! Tam ta drylia o lia lia o ca ca, o ca ca...

Tam ta drylia o lia lia o ca ca, o ca ca...

Yes, gražiai, gražiai grajina! Na, o dabar dėkojame už grahoriaus Skeleto simpatiją ir linksma patarnavimą liūdnoj valandoj, o kunigams už simpa-

tiesišką ir dviasiską patarnavimą šermenyse — laidotuvėse.

Well, kaip sakoma, ar lis ar snigs, nors ir ko įvyks — pasimatysime piknike.

Yes, prašome skardžiai patikslausyti, taip sakant, šį radio programą.

Juozai, atkišk ausį, kad ir tu girdėtum smagią, gražią Agotos polkutę.

Tam ta drylia o lia lia o ca ca, o ca ca...

Well, dabar ačiū visiems, kurie svečiavosi su mumis šandien. Jeigu sveikuosime nedėlioj, tai pasimatysime piknike.

Yes sir, neleiskit svetelį pro šalį, nepamirškite pikniką. Vėsiems viso labo iki kitam sekmadieniui, pranešėjas Adomas Bukagalvis.

Nutilus lietuviškam žodžiui per radiją, mano septynmetis sūnus sako: — Tėveli, papasakok apie Darių ir Girėną. Ar jie šituo laiku skrido per vandenyną? Y. Skinka

PASAULIO ĮŽEIDIMAS

BOLŠEVIKINĖ SPAUDA, nors ir gana kukliai, net ir čia, Amerikoje, dar kartą primena, kad, girdi, prieš dešimtį metų Lietuvoje "liaudies išrinktas seimas" nutarė prijungti Lietuvą prie Sovietų Sąjungos.

Kas nori žinoti, tas puikiai žino, koks tai buvo "seimas" ir kaip jis tą "nutarė". Čia pat, Amerikoje yra bent trys iš tų "liaudies" išrinktųjų ir jie kiekvienam metu gali dar kartą paliudyti, kaip ten buvo. Bet tie liudijimai nei nereikalingi. Kiekvienas sveiko proto žmogus ir be to gali suprasti, koks akipelėšiškas melas yra skelbiamas, kai kalbama, kad Lietuva ar kiti Baltijos kraštai "prašėsi" priimami į tą didįjį tautų kalėjimą.

Pakartosime čia keletą sakinių iš knygos "Lietuva tironų pančiuose", kur apie tai kalbama.

"Jeigu kas nors pradeda tvirtinti kitam aiškiai nesamonei ir tikina, kad ištikrųjų taip buvo, tai tas kitas paprastai įsižeidžia: "Ar laikai mane tokiu kvailiu, kad tuo patikėčiau?" Tai ką gi turi pasakyti visas pasaulis į bolševikų triūbijimą apie Lietuvos ir kitų Baltijos tautų savanorišką prisijungimą prie SSSR? Kad tas tvirtinimas yra visiškai nesamone, turi būti aišku kiekvienam, kuris tik nėra toks lengvatikis, kad jo lengvatikystė būtų tikrai sunku atskirti nuo kvailumo. O jeigu aišku, kad tai yra nesamone, tai tikrai visas pasaulis turėtų įsižeisti, kad drįstama sakyti jam į akis tokias nesamones. Pateisinimas tikrai vienas, kad pasaulis permaži dar žino, kas iš tikrųjų 1940 metų liepos mėnesį-atsitiko rytiniame Baltijos pakraštyje."

"Niekur pasaulyje, jei paimsi net ir nedidelį kaimą su keliomis dešimtimis gyventojų, nerasi tokio atsikimo, kad taip jau visi būtų vienos nuomonės, kad neatsirastų nei vieno, kuris būtų kitokios nuomonės... Vienos "nuomonės" galima pasiekti tik taip, kad reikia apstatyti visus į juos atkreiptais kulkosvaidžiais ir paskelbti, kad, jeigu kas išdrįs išsistarti kitaip, tai kulkosvaidžiai pradės veikti... Tada, žinoma, visi gali būti tokios "nuomonės", kokia įsakyta. Ir tai dar gali atsirasti drąsulių, kurie net ir mirties akivaizdoje neatsižadės savo įsitikinimų, jeigu tik gaus progos juos pasakyti. Todėl, norint visiškai išvengti priešingų balsų, reikia visai neduoti progos kalbėti, reikia tiesiog pakelti aplinkui didelį triukšmą, o po to paskelbti, kad visi buvo vienos nuomonės. Kitaip niekur pasaulyje, net kelių dešimčių gyventojų kaimelyje neišgirsi vienodos nuomonės tokiu klausimu, kaip prisijungimas prie kitos valstybės. Dabar gi trys iki tol nepriklausomos tautos staiga, vieną dieną, kaip pagal tvarkaraštį nustatytu laiku, nei nemirktelėdamos, "vienbalsiai" pasisako norinčios prisijungti prie SSSR. Jokios opozicijos, jokio priešingo balso! Kas gi tą gali patikėti!"

Niekas to dabar ir netiki. Praėjus penkeriems metams nuo to laiko, kada čia pakartotieji žodžiai buvo parašyti, daug kas pasaulyje jau kitaip atrodo. Net ir didžiausiems lengvatikiams atsivėrė akys ir visi jau žino, kas tai yra "savanoriškas prisijungimas" prie SSSR. Šiandien apie tai dar gali kalbėti arba visiškai analfabetai (kad ir moką skaityti, bet analfabetai — yra juk ir tokių!), arba šarlatanai (tokių irgi dar šiek tiek yra, nors jie jau vis ploniau ir ploniau bediduoja: vienas toks dienraštis pradeda eiti tik kas antra diena ir jau tik keturių puslapių).

Tad ne tam, kad dar kam nors reikėtų įrodinėti, kaip ir kas iš tikrųjų buvo prieš 10 metų liepos 21 dieną, prisimenama tą tragiką Lietuvos įvyki. Paminim jį dėl visai kitos priežasties. Šiandien mūsų daugelio šeimose yra jaunimo, kuriam visi tie įvykiai tėra žinomi iš suaugusiųjų atsitiktinai nugirstų kalbų. Juk 10 metų berniukai ir mergaitės dar tik gimė tą vasarą, kai Lietuvos laisvė buvo laidojama. Šių dienų 20-mečiai jaunuoliai tada buvo tik 10 metų ir dabar tik per miglą teatsimena anuos įvykius. O reikia, kad mūsų jaunimas apie tai žinotų lygiai taip smulkiai, kaip ir vyresnieji žino. Kaip tą padaryti?

Visų pirma, tėvų ir kitų vyresniųjų pareiga yra plačiai papasakoti jaunimui apie anų dienų įvykius iš savo asmeninių pergyvenimų. Bet to maža, nes asmeniai pergyvenimai yra per siaura iškarpą iš tos tragedijos. Tokia iškarpą negali sudaryti viso vaizdo, kurį kiekvienas lietuvis turi gerai žinoti, kurį reikės perduoti iš kartų į kartas. Čia gali padėti tik atitinkamos knygos, kuriose plačiai tie įvykiai aprašyti.

Nedaug yra ir tokių knygų, nes nuo tos tragedijos prasidėjo ir knygomis išleisti sunkūs laikai. Tačiau jų yra. Jei "Lietuvių Archyvas" šiuo metu Amerikoje yra beveik neįmanomas gauti, tai čia daug gali pagelbėti kaip tik toji knyga, iš kurios čia keli sakiniai pakartoti: "Lietuva tironų pančiuose". Dešimtmečio proga tiekime ją priaugniam jaunimui, kad žinotų visą taisybę!

NE TAS RŪPEJO?

Jau apie puspenktą mėnesio praėjo nuo to laiko, kai senatorius McCarthy iš Wisconsin iškėlė pirmuosius kaltinimus prieš Valstybės Departamentą, kad jis knibždėte knibžda komunistais ir jų agentais, kurie sukašios šalies politiką Maskvos naujai. Per tą laiką tas klausimas beveik be pertraukos mirguliavo visos spaudos stambiosiose antrašėse.

Dabar Senato pakomisė, kuri tą klausimą tyrinėjo, paskelbė savo išvadas.

Deja, iš tų išvadų nematyti, kad klausimas būtų vienaip ar kitaip išaiškintas. Priešingai, patį esmę, galima sakyti, pasiliko to patioje vietoje, kur buvo kovos 8 dieną, kada McCarthy pirmą kartą prabilo, padarydamas sensacingą pareiškimą.

Komisijos pranešimas ir išvados nėra vieningos. Komisijoje yra penki senatoriai: trys demokratų ir du respublikonai. Komisijos pranešimą pasirašė tik trys demokratų senatoriai, su komisijos pirmininku M. E. Tydings priešaky. Šiame komisijos daugumos pranešime yra pasakyta, kad "Senatorius McCarthy nesugebėjo įrodyti, kad nors vienas komunistas yra Valstybės Departamento tarnyboje." "Nėra jokių legalių įrodymų paremti jo kaltinimus." "Tai buvo pusiau netiesios ir netiesios kampanija, visų nelemčiausia šios respublikos istorijoje".

Kadangi, pranešimo autorių nuomone, ta kampanija buvusi labai kenksminga valstybės prestižui ir krašto moralei, tai jie siūlo Senatui pagalvoti net apie sankcijas prieš senatorių McCarthy už senatoriaus neliečiamybės panaudojimą tai akcijai.

Komisijos narys respublikonas sen. Henry Cabot Lodge iš Massachusetts, parašė atskirą nuomonę, kurioje jis, tiesa, irgi pabrėžė, kad McCarthy neįrodė savo kaltinimų, bet drauge ir pačios komisijos darbą gana aštriai kritikuoja, sakydamas, kad joje stigo nešališkumo, kad jos tardymas buvo paviršutiniškas.

Nuomonės

Don't worry!..

Anot SANDAROS išaiškinimo, liaudininkų laikraštis LIETUVIŲ KELIAS ėmė ir "užraukė" "žurnalisto N. N." istoriję apie Paleckį. Autorius dar tikisi kada nors ir kur nors gauti vietos toms istorijėms užbaigti ir žada tada pasirašyti savo tikrą pavardę.

Aš manau, kad to visai nereikia, kadangi ir taip visiems aišku, kas drauge su Paleckiu Pbzdnikovo konjaką gėrė...

V. K., Chicago, Ill.

kas ir nedavęs medžiagos jokioms išvadoms padaryti.

Kitas respublikonas komisijos narys, sen. Bourke B. Hickenlooper, visiškai nepasirašė jokio pareiškimo. Jis sako, kad komisijos tardymas buvo visiškai netinkamas ir pasiliko sauteisę savo išvadas vėliau paduoti.

Senate svirsant tuos pranešimus nusistatymai susiskirstė ne pagal klausimo esmę, bet pagal... partijas. Visi demokratų balsavo už komisijos daugumos išvadas, ir visi respublikonai balsavo prieš. Tokia vienybė partijose labai retai tepasitaiko. Tas tik rodo, kad visoj šioj istorijoj svarbesnę vietą užėmė nebe Valstybės Departamento valdininkų ištikimybės, o partijų prestižo klausimas.

Pats to klausimo išskėlimas nuo pat pradžių turėjo daugiau rinkiminės propagandos kvapo, negu komunistų Valstybės Departamente ieškojimo. Opozicijai, bent jos daliai atrodė, kad dabartinis metu tą klausimą net ir paviršutiniškai išskėlus, sudarys neblogos propagandinės medžiagos prieš valdžioje esančią partiją. Todėl demokratų partijos senatoriai, matyt, pasiryžo neduoti opozijai iš to laimėti nei vieno taško. Dėl to, nors tardymų metu ir buvo prieita prie vietų, iš kurių sklido gana negeras kvapas, demokratų dauguma komisijoje, pasinaudodami menku puolimo pasirengimu ir visa eile klaidų (blaškymų) nuo vienokių kaltinimų prie kitokių), pasistengė taip išnaudoti formalumus, kad tos ne-

(Perkelta į 6-tą pusl.)

Kotryna Grigaitytė

GEGUŽES VĖJAS

Rausvu dangum mieguisti debesys
į vakarus sruveno,
žiogeliai muikus suslėpę
po smilgom garbanotom.
Nutilo paukščių klegesys
žalių viršūnėj klevo,
ir užsklendė bitutės langines.
Tik žydinčiom obels šakom
gegužės vėjas grojo,
o smilgos pasilenkusios
mažais rasos lašeliais
rašė jam gaidas
Ir buvo mums vistiek,
kur neša žingsniai tingūs;
ir buvo mus vistiek,
kur posmai tie nuves...
Tada... akimirką vienoj
paskendo daug dienų prasingų,
ir laimė pilnačiu pražydo
melsvam dangaus skliaute.

Dabar pavasaris sugrįždams
sausas jėvų kasas apkašo,
ir žiedlapiais nusagsto obelis visas.
Bet niekad nematau
tamsiam dangaus skliaute
to sidabrinio laimės žiedo,
nors vėjas tebegroja
dar tas pačias gaidas.

Iš šimet išleisto rinkinio PASLAPTIS

Kito pasaulio žmonės

Antanas Degutis

Kas gyvena apie Dusetas — Zarasus, tas gal atsimins tame krašte kadaį garsų elgetą Ažubalį. Tarp ko kita jis pasižymėjo savo nepaprastu apdriskimu. Apie jį drąsiai galėjai sakyti, panašiai kaip toį Baranauko dainoj apie Lietuvos kalnus: lopai ant lopų, o ant tų lopų maži ir didi lopinėliai... Kai našlė Vitkuvienė atidavė jam mirusio vyro gerą, kailiais pamuštą milinį palatą, tai po kelių dienų ko neapalpo, pamčiusi, ką tas elgeta iš to palto padarė: visas paltas buvo apsiuvinėtas įvairaus didumo ir visokių atspalvių lopiniais! Paltaustas, kodėl jis taip padarė, Ažubalis labai ramiai paaiškino:

— Kas gi man duos almužnos, jeigu matys apsirėdžiusį, kaip kunigą!..

Šituos Ažubalio lopinius visada prisimenau, kai pagalvoju apie tuos žmones, kurie iš Rusijos glumos buvo užplūdę Lietuvą. Skirtumas tik tas, kad Ažubalis prisisiuvo lopinių ant sveiko palto, o pas tuos žmones beveik nieko daugiau ant kūnų nei nebuvo, kaip tik įvairiausi lapinių rinkiniai...

Tai buvo 1944 metų pradžioje, kai vokiečių frontas Rytuose jau ne juokais subraškėjo. Besitraukdami vokiečiai iš dalies varė gyventojus tolyn nuo fronto, iš dalies jie ir patys bėgo — ne tiek nuo fronto pavojų, kiek nuo grįžtančios raudonosios armijos ir ypač nuo paskui ją atsekančių enkavedistų.

Nuo tų bėgti jie turėjo ypatingai daug pamatų. Mat, kai prieš trejus metus anksčiau vokiečiai smarkiai žygiavo į Rytus, daugumas jų pasitiko vokiečius, kaip senai lauktus išvadotojus iš NKVD jungo. Daugumas šokosi vokiečiams kuo tik įmanydami pasitarnauti, kad tik jie kuo toliau nuvytų 20 su viršum metų juos kankinusius bolševikus, ir kad išgytų kiek galima daugiau malonės pas naujuosius viešpačius.

Žinoma, jie labai greit apsiavylė, nes pamatė, kad ir naujieji viešpačiai geri tik sau, o ne užimto krašto gyventojams. Bet ką gi jie, vargšai, galėjo padaryti! Nusprendė, kad šiame pasaulyje nieko labai gera tikėtis nebėra ko, tai reikia taikytis prie to, kas yra. Todėl, kur tik vokiečiai reikalavo, ten jie ėjo, dirbo, talkininkavo, tuo gaudami progos išgyti duonos kąsnį. Dirbo vokiečių virtuvėse, ligoninėse, prie kitų įstaigų — kur tik vokiečiams jų darbo reikėjo ir kur tik buvo progos.

Nepraturtėjo jie iš to darbo, bet vis šiaip taip stūmė dieną po dienos, apgaudinėdami save viltimis, kad kai karas pasibaigs, bus vis bent kiek geriau.

Bet štai — tos viltys sugriuvo iš visai netikėtos pusės: grįžta bolševikai...

Kam ne kam, o jau 20 metų su čekistais turėjusiems reikalų rusams buvo visiškai aišku, kad NKVD jų nepaglostys už nuolankų tarnavimą vokiečiams. Jie žinojo, kad pirmutinis klausimas bus: kiek nukovei vokiečių kareivių ir policininkų per trejus okupacijos metus? Kiek nuvertė nuo bėgių traukinių su kareiviais arba ginklais? Kiek tiltų susprogdinai? Kokius sabotazo veiksmų atlikai?

Ir žinojo, jog į tokius klausimus nepasiteisinsi, kad neturėjai progos, neturėjai galimybės, kad dirbai, kas buvo liepta, kad dirbai tik dėl duonos kąsnio. Ne, tokių pasiteisinimų NKVD nesupranta, ir taip pasiteisinus, kelionė į tolimąsias vergų darbo stovyklas yra užtikrinta...

Kas gi tiems žmonėms beliko? Tik trauktis su tais pačiais neapkenčiamais ir nepakenčiamais vokiečiais ir dar džiaugtis, kad jie tai leidžia, o kartais net ir liepia...

Skurdas tų pabėgėlių buvo neapsakomas. Per trejus vokiečių okupacijos metus taip nuskursti žmonės negalėjo. Juk ir Lietuvoj buvo tie patys vokiečiai ir buvo ilgiau, negu Rusijoj, nes anksčiau atėjo. O tačiau Lietuvos žmonės nuo anų dar skyrėsi iš tolo, kaip dangus nuo žemės. Anie at-

rodė kaip elgetų elgetos. Ne tik apsiirengę "lopais ant lopų", bet ir patys išblyškę suvargę, tiesiog sukrypę. Vaikų veidai pageltę, paauglių — gyvaplaukiais apžėlę, lyg apsamanoję... Akys gliaui įdubusios. Suaugusieji — lyg nudėvėta oda apvilkti griaučiai. Kiek geriau atrodė seniai: apžėlę barzdomis, iš po kurių nedaug tebuvo matyti: tik kyšojo patysiosios nosys ir blykčiojo daug pergyvenusios akys.

Vokiečiai Lietuvos ūkininkams įsakė tuos pabėgėlius priimti pas save, juos globoti, maitinti, duoti jiems darbo. Su darbu tuo metu, kol dar nebuvo praėjusi žiema, visai nebuvo ką pradėti, bet duoti arklis ir vežimus pabėgėliams išvežioti reikėjo.

Ir važiuoja, štai, tokia vilkstinė su tais liūdnei atrodančiais žmonėmis. Šalia kiekvieno vežimo slenka 2-3 toki žmonės — šėšeliai, o vežime tūno keletas vaikų ar sunkiai bepaeinančių senių ir dar tų žmonių "turtas": pora dėžių su skarmalais, vyžomis, gerai dar jeigu yra pora batų mediniai padais. Pagalvė ar antklodė — retėnybė.

Vilkstinės gale prie paskutinio vežimo velkasi karvutė, o poroj vežimų dar yra po ožką. Tai jau tikrai didelis turtas. Tuose vežimuose sėdinčių ir vaikų veidai kiek skaistesni. Pasirodo, ta karvutė ir ožkos turi ypatingus vokiečių išduotus dokumentus, kurie rodo, kad jų turėtojai yra teisėti jų savininkai ir kad jiems pripažinta teisė gabenti su savim tuos gyvulius už nuopelnus, tai yra, už uolų darbą vokiečių ligoninėse, virtuvėse ar kitose panašiose darbovietėse.

Mums nauja buvo ir tai, kad moterų apsilvilkimas beveik nieku nesiskyrė nuo vyrų. Visi vilkėjo savotiškus vatinukus, panašius, kaip paveikšluose matome šlaurės kiniečių dėvimus, tik tie vatinukai buvo jau nepaprastai nuplyšę. Visi dėvėjo aukštas pilko Milo kepurės. Apsiaavę daugumas buvo vyžomis, kai kurie batais, bet tų batų padai buvo mediniai, o aulai brezentiniai. Tai dar... iš prieškarinių laikų sušaupta!

(Bus daugiau)

Lietuvių emigrantų dainos

Surinko Dr. J. Balys

8. Lietuvoj, Lietuvoj...

1. Aš užgimiau ant šio svieto,
Akim praregėjau.
Savo mielą motinėle
Pažintie pradėjau.

Ji mane mieliai kalbino,
Ir ant rankelių šokino,
Lietuvoj, Lietuvoj.

2. Ir išėjo rugių grėbtie
Mano motinėle.
Ir paguldė mane mažą
Rugių tarplyslėj.

Saulutė mane šildino,
Drabni paukšteliai
linksmino
Lietuvoj, Lietuvoj.

3. Jau saulutė nusileido,
Arti vakarėlis.
Ir paėmė mane mažą
Mano motinėle.

Nešdama mane liūliavo
Ir ant rankelių sūpavo,
Lietuvoj, Lietuvoj.

4. Kai paaugau, pasugėjau
Dvylikos metelių,
Ir išleido mane mažą
Ganyti žąsėlių.

Žąsėlės mane pažino,
Savo valdovu vadino,
Lietuvoj, Lietuvoj.

5. Kai paaugau, pasugėjau
Aš į pusbernėlį,
Ir išėjau lauko arti
Su palšais jauteliais.
Lauką ariau švilpaukdamas
Namoėjau dainuodamas,
Lietuvoj, Lietuvoj.

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Kas dedasi Lietuvoje?

Cia dedame dar vieną ištrauką iš TREMTYJE spausdinamų autentiškų pasakojimų apie padėtį Lietuvoje.

Iš viso Klaipėdoje veikia višai kiti nuostatai, negu Didžiojoje Lietuvoje. Kaip jau buvo minėta — šiuo metu Lietuvoje judėjimo laisvė yra. Tuo tarpu Klaipėdoje ir dabar tegali tik tas apsigyventi bei jį nuvykti, kas gauna specialų leidimą.

Kadangi didžiulia klaidų kūrė karo metais pasitraukę, tad ne tik miestas, bet ir apylinkės buvo palikusios veik be gyventojų. Šiuo metu mieste vyrauja rusai. Tačiau yra atkeldintų ir lietuvių. Daugiausia galima sutikti buvusių šiauliškių. Jie, palyginti su kitų Lietuvos vietovių gyventojais, Klaipėdoje sudaro didžiulį.

Karo eigoje sugriautieji Klaipėdos pastatai nebandomi atstatyti. Visas, atrodo, dėmesys kreipiamas į karinius įrengimus. Kokie jie yra, kas daroma pajūryje — to klaipėdiškiai gyventojai nežino. Lietuvos pajūrys prie Klaipėdos yra draudžiamoji zona. O šion zonon negali kojos įkelti nė vienas civilis gyventojas.

Prie uosto taip pat negali prieti.

Tas pats yra su Klaipėdos uostu. Civiliai gyventojai negali prie jo prieti. Tai griežtai uždrausta. Tik jūrininkai ir kariškiai iš uosto ir į uostą gali laisvai vaikščioti, bet ne civiliai gyventojai.

Rusų jūrininkų, Klaipėdos miestas pilnas. Jų sutiksi kiek-

vienoje gatvėje ir kiekvienu metu.

Taigi Klaipėdoje gyvena lietuviai šiandien jaučia daug didesnius suvaržymus, negu kitų Lietuvos vietovių gyventojai. Jie, gyvendami prie jūros ir prie uosto, negali prie jų priartėti.

Be to, Klaipėdos miesto gyventojų varžo ir kiti rusų patvarkymai.

Ne tik iš kitų Lietuvos vietovių gyventojai be leidimo negali į Klaipėdą nuvažiuoti, bet tas pats taikoma ir klaidėdiškams. Be specialaus leidimo jie negali iš Klaipėdos išvažiuoti. Žodžiu, kiekvienas Klaipėdos gyventojas jaučiasi patekęs tarp si ir maišą, iš kurio negalima išlįsti.

Naktimis tikrinami gyventojų dokumentai.

Klaipėdiškis gyventojas ne tik negali laisvai judėti, kur jis norėtų, bet jis nuolat yra tikrinamas ir tikrinamas. Ir nakties metu klaidėdiškiai neturi ramybės. Vietos milicija kiekvieną naktį eina per Klaipėdos civilijų gyventojų butus, ir tikrina asmens dokumentus.

Matyt tai daroma dėl to, kad būtų užkirstas kelias kam nors be leidimo į miestą patekti. Naktimis tikrinami ne tik klaidėdiškių civilijų gyventojų asmens dokumentai, bet taip pat tikrintojai pasišalvoja, ar kartais nėra kas nors slepiama.

Naktinio asmens dokumentų tikrinimo laikas nėra žinomas. Vieną kartą ateinama anksčiau, kitą kartą vėliau. Gyventojai

taip ir neturi ramybės ir nežino, kuriuo laiku jie bus budinami iš miego.

Būna atsitikimų, ir gana dažnų, kad po asmens dokumentų patikrinimo milicijai vos spėjus išeiti ir žmonėms užmigus, žiūrėk vėl kaž kas beldžiasi. Kadangi naktinis patikrinimas atliktas, tai kurie gyventojai nesiskubina naujus naktinius svečius įleisti. Tuo atveju išlaužiamos durys ir jose dažniausiai pasirodo rusų jūrininkai. Jie apipiešia gyventojus ir išsina.

Pasitaiko, kad panašūs apipiešimai įvykdomi ir prieš naktinį milicijos atsilankymą. Šiuo atveju gyventojams bent palieka durys neišlaužtos. Prieš milicijos atsilankymą kam nors pasibeldus į civilijų Klaipėdos gyventojų duris, šie tuojau pasiteirauja, kokio svečio esama. atsakymas visada tas pats: — Milicija!

O kai atidaromos durys — pro jas įsiveržia būrys jūrininkų. Tada kiekvienam pasidaro aišku, kuo tasai atsilankymas baigsis — apipiešimu. Tačiau bent buto durys paliks sveikos.

Kai po tokio vizito vėliau atsilanko milicija dokumentų patikrinti, gyventojai skundžiasi esą apipiešti.

— Kas tokie apipiešė? — Kažkokie vyrai, panašiai apsišingę į jūrininkus.

— Tai kokie nors banditai, jūrininkai to nepadarys. Mes reikala išaiškinsim ir banditai bus nubausti, — ramina išėjdami milicininkai ir tuo visa apipiešimo istorija baigiasi.

ATSILIEPKITE

lietuviai, chemikai bei gamtos mokslininkai!

Žemiau yra dedamas iš anglų kalbos išverstas laiškas, gautas au maždaug prieš dvejus metus. Patiekiu jį pradžioj, kad būtų aiškesnis šio mano atsišaukimo tikslas. Šis laiškas yra gautas nuo žymaus amerikiečio chemiko, redaguojančio profesinį Amerikos chemikų žurnalą "Journal of Chemical Education", kuris yra pasaulinio masto tos srities žurnalas.

Štai tas laiškas: Gerbiamas Tamsta,

Su apgailėstumu gražinu straipsnėlį, kurį teikėte mums atsiųsti — "Istorinis žvilgsnis į Lietuvos chemiją". Straipsnis yra labai tinkamas mūsų "Journal of Chemical Education", ir mes labai norėtumėm išspausdinti šį klausimą liečiantį rašinį. Bet mums atrodo, kad šis rašinys yra per trumpas "žvilgsnis". Jeigu galėtumėte iš kur surinkti daugiau informacijų ir parašyti (vienas ar su kitais) daug didesnę apžvalgą apie Lietuvos chemiją, ypatingai apie aukštesnius mokslus, mes mielai ją pasvarstytumėm. Taip pat, jei galėtumėte mūsų prašymą išpildyti, tai mes norėtumėm gauti ir bent kiek paveikslų: Lietuvos chemikų laboratorijų ar šiaip vaizdų, liečiančių chemiją bei apskritai mokslą Lietuvoje.

Tikimės, kad ateityje išgirsime nuo Tamstos apie tai daugiau: Nuosirdžiai Jūsų W.R.

Prabėgo jau dveji metai, kaip stengiuosi surinkti platesnių žinių, bet tebeturiu tiek pat informacijų, kiek ir prieš dvejus metus. Rašinsy, kaip tada, taip ir dabar, vis dar tebėra tik apie 400 žodžių...

Nors pašvenčiau daug laisvalaikio vartydamas knygas bibliotekose Bostone, Chicagoje, New Yorke, Worcesteris ir kitur, bet suradau tik šiuos tris "naujus faktus": rusai įsteigė Vilniaus universitetą ir apvietė Lietuvos žmones; bolševikai pradėjo leisti Lietuvos medicinos žurnalą; lietuviai buvo baisiai atsilikę moksloje — daug daugiau negu latviai, estai ir net kai kurios tauteles Azijoje...

Bet ar tai teisybė? Žinau, kad taip nebuvo. Tik tiek lietuviai buvo kalti ir atsilikę, kad labai labai nemokėjo savo nuveiktų darbų pagarsinti pasaulyje, kaip tai daro ne tik

lenkai, rusai ir vokiečiai, bet ir mūsų kaimynai latviai bei estai. Bet tai jau yra praityje. Tvirtai tikiu, kad lietuviai netolimoje ateityje šiuo atžvilgiu pasitaisys ir tokių baisių klaidų daugiau nebedarys.

O dabar kreipiuosi į visus, kurie galėtų pateikti nors ir mažiausį faktą apie gamtos mokslus Lietuvoje, prašydamas juo greičiausiai atsilipti. Dar geriau būtų, jei kas turėtų pasiūlyti sumutėti neoficialią draugiją platinti informacijoms apie Lietuvos laimėjimus moksle. Prašau pareikšti nuomonę!

Išgarsinti Lietuvą moksliniuose žurnaluose nėra lengvas dalykas, bet visi bendradarbiaudami galime gana daug pasiekti.

Už raštus profesiniuose žurnaluose Amerikoje nemoka atlyginimo. Visi, kurie prie to darbo prisidėtų, galėtų būti atlyginti tik tuo jausmu, kad dirba ir kovoja naujame fronte už Lietuvos garbę!

Tad, kas tais dalykais domisi, kas norėtų gal pats asmeniškai koki savo raštą pasiųsti angliškai parašytą (ar norėtų išversti į anglų kalbą) tam žurnalui, lai praneša savo adresą ir jam bus pasiųsta, kaip ir pas ką kreiptis ir ką amerikiečiams rašyti.

Pats esu gimęs ir augęs Amerikoje ir dirbu beveik visą laisvą laiką tam dalykui pašvesdamas tik dėl meilės tėvų kraštui ir atmindamas kitų tautų profesionalų priekaištus, kad... "Na, lietuviai tai baisiai atsilieki..."

Lauksiu su viltimi nors vieno atsiliptimo.

Vytautas Adomaitis
71 Harrison Street,
Worcester 4, Mass.

Globėjų pagerbimas Rochesfery

Globėjų pagerbimas Rochestery Rochestery (N. Y.) lietuviai tremtiniai birželio pabaigoj su rengė gegužinę, kurioje buvo pagerbti jų globėjai — atkvietai. Toks planas buvo kilęs jau pernai rudenį, tačiau tik šią vasarą įvykdytas.

Gegužinė įvyko gerb. Roberto Šerelio, vietos biznieraus, vasarvietėje prie Ontario ežero, keliolika mylių už miesto. Čia suvažiuo tremtinių globėjai — senieji amerikiečiai lietuviai su šeimomis ir gausus būrys naujai atvykusiųjų, iš viso per 400 lietuvių.

Pasaulio Liet. Bendruomenės Rochestery skryiaus pirmininkas dail. L. Vilimas atidarė šią nepaprastą gegužinę, primindamas lietuvių tautos vargą ir kančias dėl didžiųjų grobionių kaimynų — rusų bolševikų ir nacių. Tremtinių vardu jis dėkojo seniesiems Rochestery lietuviams už suteiktą pagalbą ir pasitikięmą tremtiniais, atsiunčiant affidavitus, darbo ir buto garantijas ne tik giminėms bet ir visai nepažįstamiems asmenims. To nuosirdumo ir paramos tremtinių šeimoms neužmirš visą gyvenimą. Tuo labiau, kad ta pagalba buvo teikiama, nebojant visų šmeižtų, kuriuos skleidžia apie tremtinius raudonieji Tėvynės okupantai ir jų bendrininkai.

Negalėdami medžiagiškai atsidėkoti, tremtiniai įteikė savo globėjams po kuklią dovanėlę — Vytį (dail. Vilimo darbo) su atvažiuosiuojų šeimos narių parašais ir įrašu: "Už ištisiamą pagalbą rankos dėkojame mes, dėkinga jums bus ir Tėvynė".

Kiekvienam globėjui buvo prisegtas trispalvis kaspinėlis. Vyties paveikslą įteikta per 70. Gaila, kad ne visos tremtinių šeimos tai atliko. Be senųjų amerikiečių lietuvių, buvo apdovanota ir 18 naujakurių, kurie atsikvietai tremtinius ir nusipelnė globėjų vardo.

Pirmieji tremtinių globėjai buvo vietos lietuvių parapijos klebonas kun. Jonas Bakšys ir vikaras kun. Pranas Valiukas, kurie daug rūpinosi ne tik sudarydami tremtiniais dokumentus, bet ir parūpindami jiems darbą.

Iškilmės buvo baigtos Tėvynės pagerbimu — giedant Lietuvos Himną. Po to, pagal mūsų papročius, prasidėjo linksmoji dalis, suskambo daina.

PENNSYLVANIJOJE

PHILADELPHIA

GEGUŽINĖ PAS M. DUMŠĄ

Fabrizio savininkas M. Dumša liepos 8 dieną surengė savo ūkio sode gegužinę savo darbininkams. Visi lig šiol buvę vasaros pasilinksminimai buvo visviešuose parkuose ir jų lankytojai ir ten buvo kviečiami su pilnomis kišenėmis, kad papildytų kurios nors organizacijos lėšą ar net ir privataus rengėjo pinigė. Ligi šiol dar neteko girdėti, kad įmonės savininkas iš draugiškumo rengtų savo darbininkams pobuvį, visas išlaidas pats padengdamas. Būtų nenuostabu, jei tų darbininkų būtų visai mažai. Bet M. Dumšos įmonėje dirba 86 žmonės (jų tarpas 56 tremtiniai), kurie buvo pakviesti į gegužinę su šeimomis ir net draugais — iš viso buvo apie 300, kuriuos šeimininkai puikiai pavaišino. Čia kiekvienas jautėsi, kaip Lietuvoje, nes svečiai nebuvo palikti kas sau, o šeimininkai nuolat lankėsi prie stalų, svečius višindami ir su kiekvienu pasikalbėdami. Kadangi svečių tarpe buvo ir jaunimo, tai šeimininkai nepamiršo parūpinti ir muzikos, prie kurios buvo progos pašokti suktinį ir klumpakojį.

M. Dumša Philadelphiaj yra pirmutinis lietuvis darbdavys, kuris įvertindamas darbininkus,

šių padėkos gegužinę suruošė PLB Rochestery skryiaus valdyba: pirm. dail. L. Vilimas, sugėbą sumaniai sužadinti darbingumą ir palaikyti juose lietuvišką dvasią.

Be to, dar nė vienas lietuvis, pebedes į jo dirbtuvės duris, ne pasitraukė nuo jo be patenkimo.

Dr. J. Januškevičius

PITTSBURGH

BUS VISŲ LIETUVIŲ P I K N I K A S

Rugpjūčio 13 dieną Pittsburgho Lietuvių Taryba ir Balfo skryiaus bendrai rengia didelį Pittsburgho ir apylinkių lietuvių pikniką. Pelnas skiriamas A. L. Tarybos ir Balfo veikimo tikslams — svarbiausiems darbininkams lietuvių uždaviniams.

Piknikas bus Lietuvių Ukyje, kur yra vietos keliolikai tūkstančių žmonių ir tūkstančiams automobilių. O kurie automobilių neturi, tai nuvažiuot tramvajais NN 53 ar 77 iki galo, ratarp 3 ir 6 valandos laukiančius automobilius, kurie nuvežė atlyginimo ir pikniko vietą. Taryba vadinas Lithuanian Country Club. Ji yra ant Road 51, pakeliui iš Pittsburgho į Clairton, Pa.

J. Virbickas.

DETROIT, MICH.

ALTS 4-to SKYRIAUS IŠVAŽIAVIMAS PAVYKO

ALT Sąjungos 4-to skryiaus išvažiaavimas prie Cooley ežero, pas V. Kriaučiūnus, liepos 9 d., buvo visai sėkmingas. Dalyvavo arti 100 svečių ir narių, per 20 automobilių.

Šeimininkai p. Kraučūnai yra tremtinių draugai. Čia rengdavom gražius LVS išvažiaavimus. Dabar malonu buvo matyti ALT S-gos pobuvį tiek naujai atvyusių lietuvių. Ačiū motoristams tiek daug jų atvežusiems ir šį pobuvį. Už pobuvio suorganizavimą priklauso nuosirdžiausias ačiū komisijai, ypač pp. J. Domeikienei, M. Sims ir šeimininkei p. Kriaučiūnienei, kurios taip nuosirdžiai ir puikiai pasidarbavo.

Tikime, kad netrukus galėsime turėti kur nors tokią malonią sueigą.

J. Kripas.

BALTIMORE, MD.

DALYVAUJA SKAUTŲ SĄSKRYDYJE

I Amerikos skautų 40-tąjį sąskrydį (jamboree), vykstantį istoriniame Valley Forge parke, ties Philadelphia, iš Baltimorej gyvenančių lietuvių skautų išvyko Rimvydas Česonis ir Vytautas Duls.

KLAUIMAS: Ar galit apibūdinti jūsų elektros patarnavimo kokybę?

ATSAKYMAS: Taip... Štai The Illuminating Company 10 gero patarnavimo požymių

Mes tikim, kad prie gero patarnavimo priklauso:

- Mandagumas
- Tikslumas
- Teisingos kainos
- Tinkamas pelnas
- Geros algos
- Geros darbo sąlygos
- Planavimas pirmyn
- Statymas ateičiai
- Geras kaimyniškas
- Pagalba bendruomenės pažangai

Visada tinkamas, tikslus elektros patarnavimas Clevelando ir Šiaurės-rytų Ohio srityje yra didelis uždavinys.

Plotas greitai auga. Elektros patarnavimą reikalaujama irgi greitai auga. Auga ir elektros reikmenų kainos, didėja ir kitos išlaidos.

Tačiau, kiekviename bandyme, The Illuminating Company šiandien patiekia geriausią patarnavimą visose bendrovės istorijoje!

Iš daugiau kaip 100,000 pasikalbėjimų su vartotojais per pastarųjų ketelį metų, mes žinome, kad tuo reikalu jie su mumis sutinka.

Mes taip pat žinome, kad jie tą gerą patarnavimą aukštai įvertina, taip pat ir žmoniškąją dalį.

Šios bendrovės nuolatinis tikslas yra duoti jums vis geresnį elektros patarnavimą už pigesnę kainą, drauge teisingai elgiantis su mūsų tarnautojais, indėlininkais ir bendrai su visuomene.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE
IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

Tune in "TEN O'CLOCK TUNES"—All Hit Tunes—All Top Stars—15 Shows a Week—Mornings at 10 WGAR and WICA—Evenings at 10 WHK

DIRVA — vienintelis lietuvių laikraštis Ohio valstybėje.

Kaina metams tik \$3.00.

Clevelande ir APYLINKĖSE

NEPAMIRSKIT ALTS IŠVAŽIAVIMO!

Primename, kad sekmadienį, liepos 30 d., ALT Sąjungos Clevelando skyrius dr. Tamošaičio sode rengia įdomų pobūvį, į kurį kviečiami atsilankyti ne tik skyriaus nariai su šeimomis, bet ir visi kiti tautiečiai, kuriems tas pobūvis atrodys galbūt būti įdomus.

Šalia dainų, šokių ir užkandžių, norintiems bus progos ir "papolitikuoti", nes rengiamos ir diskusijos apie aktualiuosius pasaulinės politikos įvykius ir jų įtaką Lietuviai tautai bei Amerikoje gyvenantiems lietuviams. Pirmasis kalbėtojas tose diskusijose bus žinomas visuomenininkas, 50 metų Amerikoje, ir plačiai dalyvaujantis ne tik lietuvių, bet ir bendrame amerikiečių visuomeniniame gyvenime, neseniai įsisteigusio lietuvių politinio klubo pirmininkas P. J. Žiūrys. Po to turės progos pareikšti savo nuomones visa eilė kitų pobūvio dalyvių. Tie, kuriems nebus noro apsilankyti, sava painiomis problemomis, ži-

nama, galės diskusijų vietoje neužsukti, o pasitenkinti atskirais laisvais pasikalbėjimais su pažįstamais ir naudotis šventadienio poilsiui idealia aplinka, kurią sudaro graži paežerė bei puikus sodas. Be to, jį dar žada pajavairinti pobūvio šeiminingės išlaidoms padengti dalyviai ten pat bus prašomi įmokėti po 50c. Pradžią 3:00 val. p.p. Miesto susisiekimo priemonėmis vyksiantieji turi pasiekti Eulid Beach ir ten persėsti į autobusą su užrašu County Line. Iš jo reikia išlipti ties 260 gatve. Ten reikia eiti tiesiai į kiemą, skersai Lake Shore Blvd. (Nr. 26001). Pobūvis įvyks net ir nepelningam orui esant.

"VIENO PASAULIO" SVENTĖ

Taip buvo pavadinta sekmadienį Kultūrinioose Darželiuose įvykusios iškilmės. Nors pasaulis ir suskilęs, bet Clevelande, bent čia gyvenančių tautybų bendravimas tą idėją palaiko.

Mūsų čiurlioniečiai jau eisenos metu atkreipė savo dainomis visuomenę, o programoje jų pasirodymas vistiek lietuviams kėlė pasididžiavimą, nors ir kitos tautybės šimet žymiai stipriau pasirodė, negu pernai. Didžiausia pažanga, palyginus su pernai metais, buvo lenkų pasirodyme. Ukrainiečiai pasirodė su gana geru naujakurių choru. Jie, šalia lietuvių, buvo vieninteliai, pasirodę su naujomis jėgomis. Pasirodė šį kartą ir suomių moterų choras. Tiesa, atvirame ore visiems chorams sąlygos nėra labai palankios, didesnis šokėjų grupės, pav., mūsų "Malūnui" estradoje per mažą erdvę. Vis dėlto mūsų šokiai buvo gyviausi. Kiti kažkodėl buvo daugiausiai apstingę.

Publikos buvo irgi daugiau, kaip pernai. Lietuviai buvo vieni iš dažniausiai sutinkamųjų. Vengrai turėjo dar atskirą programą savo darželyje. Ten pat buvo ir vaisės, kurias kiek sukludė tuoj po programos prasidėjus lietus.

Pastebėta, kad publikoje maišėsi įvairūs parašų rinkėjai. Rinko parašus tūlas kandidatas ir, rodos gavo visą eilę nepilniečių parašų... berods, bandė rinkti parašus ir "taikos apaštalai" komunistai. Patartina tokiems atvejais gerai apsižiūrėti, ko tie parašų rinkėjai nori. Tokiose aplinkybėse rimtiems pasirašymams iš viso ne vieta, o nerimty dalykų niekur neapsimoka pasirašinėti. Ypač dabar, kada komunistai stengiasi savo tikslams prismedžioti parašų, pridengdami visokiomis kaukėmis, jei sekasi, tai net antikomunistais pasivadindami.

KUDIRKIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Dr. Vinco Kudirkos Draugijos mėnesinis susirinkimas įvyks ateinantį ketvirtadienį, rugpjūčio (August) 3 d., 8:00 val. vak. Lietuvių Svetainėje, 6835 Superior Ave. Nariai prašomi būtinai dalyvauti ir nepamiršti pinigų nario mokesčiui bei pomirtinėms apmokėti.

I. J. Samas

Nutarimų raštininkas

ATOSTOGAUJA

Pasižymėjęs SLA organizatorius ir veiklus Clevelando lietuvių visuomeninio gyvenimo judintojas A. M. Praškevičius su žmona šiuo metu atostogauja ties Wilkes Barre, Pensilvanijoje, žmonos brolio ūkyje. Grįš šios savaitės gale.

MIRĖ J. BENDLERIO BROLIS

Liepos 20 dieną širdies smūgiu mirė Wm. A. Bendleris, 65, gyvenęs Racine, Wisc., Clevelandiečiams gerai pažįstamo moksleivių inspektoriaus Juozo Bendlerio brolis. Bendlerių šeima, kilusi iš Mažosios Lietuvos. Per ilgą laiką Amerikoje tačiau ne nutraukė ryšių su lietuviais. Vėlonis prieš 30 metų gyveno Waterbury, Conn. Ten tebegyvena dar du jų broliai — Charles ir Kazimieras. Viena sesuo Mary Anastasia yra vienuolė pranciškonė Mt. Vernon, Ill. vienuolynė. Dar viena sesuo, Ona Zebrienė, yra anksčiau mirusi Waterburyje. Jo šeimos liko žmona Ieva ir sūnus Wm. Bendler, jr. Palaidotas perėitą šeštadienį, West Lawn Memorial Park, Racine, Wisc.

RKO Keith's 105th

Liepos 26 — 29 "The White Tower" su Glenn Ford, Valli ir Claude Rains.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo progą DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti auksio šie skaitytojai:

Spargo Sophie, Cincinnati, Ohio, \$3.—
Baltus J. S., Brooklyn, N.Y. \$2.—
Jonušas Bronius, Baltimore, Md. \$2.—
Želvis B., Miami, Fla. \$2.—
Degesys Dan., Cleveland, Ohio, \$2.—
Mihelich Anna, Cleveland, Ohio \$2.—
Nasvytis Antanas, Cleveland, Ohio \$2.—
Burniauskas I., Washington, D. C. \$2.—
Černius J., Brooklyn, N. Y. \$1.—
Gavrilėkas St., Amsterdam, N. Y. \$1.—
Steponaitis K., New Britain, Conn., \$1.—
Dilba Adolfas, Bridgewater, Mass., .50
Kregždė J., Avon, Ohio .50

"PARDUOTOJI NUOTAKA" CAIN PARK THEATRE

Nuo rugpjūčio 1 iki 12 dienos Cain Park teatre (Prie Superior ir Lee Rd.) vaidinama Smetanos opera "Parduotoji nuotaka".

Dirigentas Vernon Hammond, American Opera Company direktorius. Visam pastatymui vadovauja dr. Benno Frank. Marinkos rolėje Beverly Dame, neseniai vaidinusi New Yorke "The Medium". Vasiko rolėje — William Boehm. Apie 70 asmenų choras sudarytas iš vietos Bell bendrovės, čekų ir žydų chorų. Orkestre dalyvauja 24 orkestrantai iš Clevelando simfoninio orkestro. Dekoratorius — Gerard L. Gentile, baletu vadovė — Eleonore Buchla.

SIMFONINIAI KONCERTAI

Šį šeštadienį, liepos 29 dieną Public Auditorijoj koncerto solistai bus Jeanne Chalfoux ir Hollywoodo kompozitorius pianistas Herbert Mayer — arfos ir piano duetas.

Kitą šeštadienį, rugpjūčio 5 dieną, vasaros sezono uždarymo koncerte solistai bus — jauna clevelandietė daininkė (sopranas) Gloria Godfrey ir Clevelando simfoninio orkestro koncertmeisteris smuikininkas Ernest Kardos.

Koncertų pradžia 8:30 v. v. Bilietai iš anksto parduodami pas Burrows, 419 Euclid Ave., arba koncerto dieną nuo 7:30 Public Auditorium kasoje iš Lakeside Avenue pusės.

KAMBARYS

liet. namuose, didelis, vienas vyriai, patogus pasinaudojimas irtuve. 1847 E. 86 St. CE 1-6983

BEST WISHES TO OUR PATRONS AND FRIENDS

JOHN WELKE

Serving the Finest — Wines — Liquor — Beer
PAUL O'DONNELL, PROP.

1912 East 6th St. PR 1-9468

GREETINGS TO OUR FRIENDS AND PATRONS

MORIARTY'S BAR, INC.

EXPERT WATCH REPAIRING
25 Years Experience

1001 Citizen Bldg. CH 1-1632

NAUJA TREMTINIŲ DJOS VALDYBA

Sekmadienį Tremtinių Draugijos susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba: J. Rimašauskas, Gaizutis, A. Tamulionis. Kandidatai: St. Nasvytis, A. Braziulis, J. Damušienė. Buvusios valdybos pasiūlyti įstatų pakeitimai atmetti. Tik nustatytas narių amžiaus minimumas — 18 metų.

LIETUVIŲ KLUBO PIKNIKAS

Kitą šeštadienį, rugpjūčio (August) 5 dieną nuo 2:00 iki 8:00 val. vak. Lietuvių Klubas rengia pirmą metinį savo narių pikniką MORSCHER'S FARM, (važiuoti Highland Rd., paskui į kairę 1 mylia Miner Rd.) Muzika šokiams, alus nemokamas, tik reikia turėti nario kortelę ir savo stiklinę. Už įėjimą irgi nereikės mokėti.

PARDUODAMAS

2 šeimų namas, 4-4 ir 2 kamb., 3-jų aukštų, su visais patogumais, 2 garažai, didelis ir gražiai aptvarkytas sklypas, Linwood gatvė. Kaina \$15,000.— įmokėti tik \$1,500.— Kreiptis: P. P. Muliolis, 6606 Superior.

PIGIAI PARDUODAMI

gasinis pečius, elektrinis šaldytuvas ir kiek baldų. Kreiptis: 13422 Kelso Ave. LI 1-3735

SVIESIAI MELYNAS

dviejų dalių gyvenamojo kamb. baldų kompl. (\$20) EX 1-6287

NE TAS RŪPEJO?

(Atkelta iš 4-to pusl.)

gerai kvepiančios vietos būtų apietos ir pasilikty nepajudintos. Komisijos dauguma, atrodo, rūpinosi ne tiek patikrinti, ar McCarthy kaltinimai turi kokių nors pamatų, kiek neduoti rinkiminei propagandai medžiagos.

Dėl to respublikonai komisiją atvirai vadina "Išbaltinimo Bendrove"...

Teisingiausia atrodo senatoriaus Lodge nuomonė, kurioje jis sako, jog faktas, kad visa eilė kaltinimų buvo neįrodyta, komisijos nei kiek neatpalaidoja nuo atsakomybės, reikalaujančios, kad ji pati dalyką ištirtų be jokių spragų.

Gal taip ir būtų buvę padaryta, jei ne tie rinkimai prieš akis...

LIETUVIŲ SALĖ

Išnuomojama

koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams. Iš anksto kreipkitės pas Pr. Urbšaitį, Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave.

PRANEŠIMAS

Lietuvos Istorijos prenumeratoriams

Leidyklos "Patria" skyrius Amerikoje visiems "Lietuvos Istorijos" prenumeratoriams praneša, kad knygos jau yra Brėmeno uoste ir netrukus turi būti sukrautos į laivą. Tikimasi, kad iki rugpjūčio mėnesio vidurio jos jau pasieks Ameriką. Kai tik jos praeis pro muitinę, tuojau bus siunčiamos prenumeratoriams. Siunčiama bus iš eilės, pirma tiems, kurie anksčiau užsisakė.

Leidyklos adresas Amerikoje: Patria, 45 St. Johns Pl. Stamford, Conn.

LANKYKITES SAVO KLUBE!

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienį vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakarienė ir šokiai su gera muzika žemutinėje Lietuvių Salės patalpoje.

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

MONCRIEF ŠILDYMAS

Clevelando namų savininkų pasirinkimas per daugiau kaip 50 metų. GAS — OIL — COAL

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-8709

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

PALAIKYKIME TUOS kurie skelbiasi DIRVOJE!

I J. SAMAS. JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Lėk-rodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkels - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. Henderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

Why Pay More?

CLEVELAND TRUST PERSONAL LOANS ARE LOW-COST EASY TO ARRANGE

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakančiai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.

Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

PASIRENKAMA DAUGIAU KAIP 6 IŠ 10

Niekas kitas, tik kvapnumas nulėmė šiuose bandymuose! Ir tik dėl kvapnumo Carlingo Black Label alų pasirenka daugiau kaip 6 iš 10! Jie sako, kad šis švelnesnis, sausesnis, skanesnis už brangųjį premijuotą alų. Įsitikinkit patys, kad galit skonėtis geresniu už premijuotą alumi nemokėdami premijinės kainos. Tik tarkit: "Prašau Carling's Black Label alaus!"

Tavernų lankytojams duodama Black Label ir premijuoto alaus iš bonkų užmaskuotom etiketėm

DAUGIAU KAIP 6 BANDYMUOSE IŠ 10 PASIRENKAMA CARLING'S Black Label ALŲ

CARLING'S Black Label BEER

BREWING CORPORATION OF AMERICA • CLEVELAND, OHIO